

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъэралыгъо наградэхэр
афэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Псауныгъэм икъэухъумэнкIэ гъэхъагъэхэр зэришIыгъэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу густыныгъэ фырилэу Iоф зэришIэрэм афэшI щыгъуцIэу «Урысые Федерацием изаслуженнэ врач» зыфилорэр Бгъошэ Риммэ Ибрахим ыпхъум — псауныгъэм икъэухъумэнкIэ муниципальнэ учреждениеу «Мыекъопэ кьэлэ клиникэ сымэджэ-щым» иотделение ипашэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий МЕДВЕДЕВ
Москва, Кремль
мэкъуогъум и 16, 2010-рэ илъэс
N 747

А. ТхьакIушынэм фэразэх

Къуаджэм щыпсэухэрэм яIо-фыгъохэм анаI зэратыригъэтырэм фэшI ТхьакIушынэ Аслъан зэрэфэразэхэр къызщыраIотыкIырэ тхылъ къутырхэу Касаткинымрэ Дукмасовымрэ ащыпсэухэрэм, муниципальнэ образованиеу «Дукмасовскэ къоджэ псэупIэм» иадминистрации, къоджэ псэупIэмрэ район советымрэ ядепутатхэм Адыгэ Республикэм и Президент Iэклагъэхъагъ.

Ащ мырэуцтэу ит: «Республикэм хэхъоныгъэ егъэшIыгъэнымкIэ зигъо пшъэрлхэр — апэрэ чэзыоу, социальнэ-экономикэ амалэу IэкIэлхэм ахэгъэхъогъэныр, цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахышIу шIыгъэныр, лъэпкэ зэгурыло-ныгъэ щылэныр, Адыгеим мамыр-ныгъэрэ зыпкытыныгъэрэ илынхэр — зэшIохыгъэнхэм пае амалэу уиIэхэр икъоу огъэфедэх».

БлэкIыгъэ бэрэскжыем Адыгэ Республикэм и Президент Шэуджэн районым зэрэщылагъэр шугу къэтэгъэкIыжы. Муниципальнэ образованиеу «Дукмасовскэ къо-

джэ псэупIэм» хэхэрэ къутырэу Касаткиным игаз рыкIуапIэ икы-зэлухын Президентыр хэлэжъагъ, къутырэу Дукмасовым щызэтыра-гъэпсыхъэжыгъэ гурыт еджапIэу N 2-мрэ футбол ешIэпIэ цыкIоу мыщ пашIыгъэмрэ ар ащылагъ.

Къутырэу Мамацевымрэ къутырэу Касаткинымрэ зэзыпхыгъэхэ газрыкIуапIэу километритIу зикIыхъагъэм ишIын 2009-рэ илъэ-сым итыгъэгъазэ аухыгъ. ОАО-у «Адыггаззымрэ» Дукмасовскэ къоджэ псэупIэмрэ ямылыкIэ (сомэ миллиони 5,5-рэ) ар агъэпсыгъ. Непэ ехъулIэу къутырэу Касаткиным иунэгъо 11-мэ газыр алэкIэ-хъэгъах, унэгъо 30 чэзыум хэт.

2010-рэ илъэсым имзэих пштэмэ, республикэм пстэумкIи километри 6,7-рэ зикIыхъэгъэ газрыкIуапIэхэр шагъэпсыгъэх, нахыбэрэмкIэ къуаджэхэр ары ахэр зылъыIэсыгъэхэр. Мы аужырэ илъэсищым къыкIоцI Адыгеим километрэ 263-рэ зикIыхъэгъэ газрыкIуапIэ шагъэпсыгъ, нэбгырэ мин 19-м ехъу зыщыпсэурэ фэтэр 6242-мэ газыр аращэллагъ.

Адыгэ Республикэм
и Президент ипресс-къулыкIу

Президентым изэлукIэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан УФ-м финансхэмкIэ и Министерствэ ифедеральнэ казначействэ ипашэ игуадзэу Александр Демидовымрэ мы къулыкIум и ГъэlorышIапIэу АР-м щылэм ипашэу Надежда Серенкэмрэ тыгъуасэ IофшIэгъу зэлукIэгъу адырилагъ. БгъуитIур зэрэздэлэжъэн алъэкIышт лъэныкъохэм, кадрэхэм ягъэхъазырын, нэмыкI Iофыгъохэми Iофтхъабзэм щатегушылагъэх.

Федеральнэ казначействэм и ГъэlorышIапIэу тиреспубликэ щылэм иIофшIэн зэрэзэхичэрэм ТхьакIушынэ Аслъан осэшхо фишIыгъ. Мы къулыкIум непэ мэхъанэшхо зэриIэр республикэм ипашэ къыхигъэщызэ, сыд фэдэрэ лъэныкъокIи ащ IэпыIэгъу фэхъунхэм, яздэлэжъэн агъэпгъэным зэрэфэхъазырхэр къылуагъ. Джырэ уахытэ ехъулIэу республикэм иэкономикэ изытет зыфэдэм, гъэхъагъэу щылэхэм нэужым Пре-

зидентыр кIэкIэу къащыуцугъ.

— Цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахышIу шIыгъэныр, экономикэм хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэныр — джары пшъэрылъ шъхъалэу тапашъхэ итхэр, — къылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан. — Ар гъэцIагъэ хъуным пае непэ къыттефэрэр зэкIэ тэгъэцIагъ, къэралыгъом ипашэхэм унашъоу къытфашIыгъэхэр зэшIохыгъэнхэм тыналэ тетэгъэты. Джащ фэдэу федеральнэ гупчэм зэпхыныгъэу дьгитIэр тэгъэпытэ. ИлъэситIурэ ныкьорэм къыкIоцI Адыгеим иэкономикэ сомэ миллиард 37, 5-рэ фэдиз инвестициеу къыхалхъагъ, федеральнэ ыкIи республикэ программэхэм яшIуагъэкIэ социальнэ мэхъанэ зилэ объект пчыагъэ къызэлутхыгъ. Туризмэм хэхъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ анахэ тызыщыгуыгъэр Мыекъопэ районым иинфраструктурэ джырэ лъэхъан зэтэгъэгъэпсыхъэ, ащ фэlorышIэрэ программэхэри тилэх.

А зэкIэми шIуагъэ къызэрахы-щтым щчэ хэлъэп.

Федеральнэ казначействэм и ГъэlorышIапIэу Адыгеим щылэм иIофшIэн зэрэзэхичэрэм лъэшэу зэригъэразэрэр нэужым гущылэ зыштэгъэ Александр Демидовым къылуагъ.

— Iофыгъоу зэшIотхын фаер зэрэмымакIэр зыщыдгъэгъу-пшэ хъуцтэп, — къылуагъ ащ. — Анахъу тыналэ зытедгъэтын фаер бюджет ахъцэу федеральнэ гупчэм шъолъырхэм къафигIупшырэр зэрагъэфедэрэм лъыплъэгъэныр ары. Мы лъэныкъомкIэ Адыгеим зилэ унчIэ фытиIэп.

Къэралыгъо къулыкIу зы-хыхэрэм япчыагъэ субъектхэм нахэ макIэ ашIын фаеу УФ-м и Президент унашъо ышIыгъ. Мы республикэм щыгъэцIагъэ зэрэхъуштым бгъуитIур нэужым тегушылагъ, екIола-кIэу ащ къыфэгъотыгъэн фае-хэр къыраIотыкIыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

СМИ-хэм ЯIОФЫШIЭХЭМ я ДУНЭЕ ФОРУМ

ЯплIэнэрэу Мыекъуапэ щыкIуагъ

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Мэкъуогъум и 24 — 26-рэ мафэхэм СМИ-хэм яIофышIэхэм я Дунэе форум яплIэнэрэу Адыгеим икъэлэ шъхъалэ щыкIуагъ. Урысыем и Къыблэ шъолъыр къыхиубытэрэ субъект 13-мэ къарыкIыгъэ лыкIохэр, Абхъазым, Темыр ыкIи Къыблэ Осетием къарыкIыгъэ журналистхэр ащ хэлэжъагъэх.

Журналистхэм яфорум къекIолагъэхэм АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан шIуфэс сэлам арихыгъ, пэублэ гущылэ къыщишIыгъ. Адыгэ Республикэр СМИ-хэм яIофышIэхэм зэлукIэпIэ гупцэф зэрафэхъурэр, зэрэщызэгурылохэрэр ыкIи тапэкIэ зыдэлэжъэщтхэ Iофыгъохэу обществэмкIэ мэхъэнэ шъхъалэ зилэхэр къызэрэщы-хахыхэрэр зэригуапэр ащ къыхигъэщыгъ.

(КъыкIэлъыкIорэр
я 3-рэ нэкIубгъом ит).

Адыгэ Республикэм и Президентэу А.К. ТхьакIушынэм фэкIо

Урысые Федерацием исубъектхэм япашэхэм я Советэу Урысыем и МИД щызэхэщагъэм 2010 — 2011-рз илъэсхэм хэтыштхэм яхьыллагъ

Лытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Урысые Федерацием исубъектхэм япашэхэм я Советэу Урысыем и МИД щызэхэщагъэм ехьылIэгъэ Положением диштэу федеральнэ шьолгырым ацIэкIэ лIыкIохэу ащ хахьэхэрэр зэблахуыгъэх.

Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ лIыкIоу Кыблэ федеральнэ шьолгырым щыIэ В.В. Устиновым игъоу зэрилытагъэм тетэу 2010-рз илъэсым мэкъуогъум и 1-м щегъэжьагъэу 2011-рз илъэсым мэкъуогъум и 1-м нэс Советым ухэтынэу ухагъэхьагъ.

Шуагъэ кытэу тапэки тызэрэздэлэжыщтым сицыхьэ телъ.

Мы илъэсым ишэкIогъу-тыгъэгъэзэ мазэ Советым изичэзыу я XVI-рз зэхэсыгъоу шыIэщтым зыфэгъэхьабыргъэным пае Iофыгъоу ащ кышIаIэтын алъэкIыштхэмкIэ уипредложенияхэр Iоныгъом ыгузэгъу нэс Советым исекретариат кыIэкIэбгъэхьанхэу сыолъэлу.

Лытэныгъэ кыпфэзышIэу, Урысые Федерацием IэкIыб кьэрал IофхэмкIэ иминистрэу Сергей ЛАВРОВ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фыриIэу гъэсэныгъэм иIоф зэрэфэлажэрэм, научнэ-практикэ IофшIэным чанэу зэрэхэлажэрэм, Адыгэ Республикэм пае IэпIэсэныгъэ зыхэлъ кадрэхэм якъэгъэхьабырын илахь зэрэхышIыхьэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхуэ тхьылъ фагъэшьошагъ **Торохина Людмила Аркадий ыпхъум**, ГОУ ВПО-у «Кыблэ-Урысые къэралыгъо техническэ университетым» и Адыгэ къутамэ гуманитар, естественнэ-научнэ дисциплинахэмкIэ икафедрэ идоцент.

Урысые Федерацием исубъектхэм япашэхэм я Советэу Урысыем и МИД щызэхэщагъэм 2010 — 2011-рз илъэсхэм хэтыштхэр

Лавров Сергей Виктор ыкIор (Советым итхьамат) — Урысые Федерацием IэкIыб кьэрал IофхэмкIэ иминистр;

Карасин Григорий Борис ыкIор — статс-секретарь — Урысые Федерацием IэкIыб кьэрал IофхэмкIэ иминистрэ игуадз;

Дмитриенко Дмитрий Владимир ыкIор — Мурманскэ хэкум игубернатор;

Кадыров Рамзан Ахмат ыкIор — Чэчэн Республикэм и Президент;

Кириллов Борис Иван ыкIор — Урысые Федерацием и Президент IэкIыб политикэмкIэ и ГъэlorышIапIэ иреферент;

Маркелов Леонид Игорь ыкIор — Республикэу Марий Эл и Президент;

Михайлов Александр Николай ыкIор — Курскэ хэкум игубернатор;

Мишарин Александр Сергей ыкIор — Свердлов хэкум игубернатор;

Мухаметшин Фарит Мубаракш ыкIор — СНГ-м иIофхэмкIэ, IэкIыб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэмкIэ ыкIи дунэе гуманитар зэхьыныгъэнхэмкIэ Федеральнэ агентствэм ипаш;

Наговицын Вячеслав Владимир ыкIор — Республикэу Бурятия и Президент, и Правительствэ и Тхьамат;

Ромодановский Константин Олег ыкIор — Федеральнэ миграции кьулыкьум идиректор;

Селезнева Екатерина Леонид ыпхъур — Урысые Федерацием культурэмкIэ и Министр-

ствэ джырэ искусствэмкIэ ыкIи дунэе культурэ зэхьыныгъэхэмкIэ и Департамент идиректор игуадз;

Скороспелов Петр Петр ыкIор — Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет иIофшIэн зэхэщэгъэнымкIэ Урысые Федерацием и Президент и ГъэlorышIапIэ ипаш;

Соколов Андрей Геннадий ыкIор — Урысые Федерацием экономикэ хэхьоныгъэмкIэ и Министерствэ регионхэм яэкономикэ хэхьоныгъэ зэрэрагъэшIышт проектхэмкIэ и Департамент идиректор;

Травников Максим Александр ыкIор — Урысые Федерацием регион хэхьоныгъэмкIэ иминистрэ игуадз;

ТхьакIушынэ Аслъан Кытэ ыкIор — Адыгэ Республикэм и Президент;

Хорошавин Александр Вадим ыкIор — Сахалин хэкум игубернатор;

Чайка Константин Леонтий ыкIор — статс-секретарь, Федеральнэ таможеннэ кьулыкьум ипашэ игуадз;

Ярочкин Анатолий Иван ыкIор — Федеральнэ агентствэм туризмэмкIэ ипаш;

— Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министрствэ *

Песков Сергей Николай ыкIор (Советым исекретарь) — Урысыем и МИД хэушъхьафыкIыгъэ пшгъэрылхэмкIэ илIыкIу

* Кандидатурэм джыри тыраубытагъэгъоп

ЩыкIагъэхэр нахь кыыхигъэщыгъэх

АР-м иминистрэхэм я Кабинет блэкIыгъэ тхьамафэм планернэ зэхэсыгъоу иIагъэм тхьамэтагъор цызэрхьагъ Премьер-министрэу КъумIыл Мурат.

Республикэм ибюджет изытет, африканскэ емынэм зэрэпэшIуекIохэрэм, кIэлэцIыкIухэм языгъэпсэфыгъо уахьтэ изэхэщэн, нэмыкIыбэхэм мы зэхэсыгъом щатэгущыIагъэх. АР-м финансахэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбый бюджетым изытет фэгъэхьыгъэ доклад кIэкIэу кышIыгъэм ыуж чIыфэу кьамытыжыбэрэм зэрэхахьорэр, ахэм якъэугъоижьынкIэ ашIэрэр зэрэмакIэр Правительствэм ипашэ кыыхигъэщыгъ. Мэкъумэщ хьызмэтым ыльэныкьокIэ сомэ миллион 20-м ехъоу кьамытыжыгъэм икъэугъоижьынкIэ хэбзIахьхэмкIэ яIофшIэн нахь агъэлъэшынуу, Iофэу зэшIуахыгъэм охьтэ благъэм шагъэгъозэнэу кьафигъэпытагъ.

ИгъэкIотыгъэу тегущыIагъэх африканскэ емынэм Iофыгъоу кыыхыгъэхэм. Мэкъумэщ хьызмэтымкIэ министрэм мы льэныкьомкIэ зэшIуахыгъэхэр кыIотыгъэх.

— Африканскэ емынэр республикэм кызырхьагъэр, зы зэрэщиушъомбгъугъэр Министрствэм ипшгъэрылхэу ымыгъэцIагъэхэм апкъ кыкIыгъ, — ыуагъ Премьер-министрэм иеплхьыкIэ кьыриIотыкIыгъ. — Ащ республикэм имэкъумэщ хьызмэт зэрэщытэу зэрарышхо кыфыхьын, зэхигъэтэкъон зэрилхэIыштыр кыжъугурыIон, пэшIорыгъэщытэу ыуж шъуихьан фэягъэ.

Цыфхэм кьолыр гъэбылгыгъэкIэ кызырэдарагыгъэщыщтым, подсобнэ хьызмэт-

шIапIэу яIэхэр зэхэмыгъэкъонхэм фэшI IэпыIэгъу зэрарытхьытхэм мэкъумэщ хьызмэтымкIэ Министрствэмрэ муниципальнэ образованияхэм ячIыпIэ зыгъэlorышIэжыкIэ органхэм Iоф адэшIэгъэнымкIэ Комитетымрэ ыуж ихьанхэу кьафигъэпытагъ.

Мыгъэ республикэм икIэлэцIыкIу нэбгырэ 20650-мэ Адыгеим ыкIи гъунэгъу крайхэм защагъэпсэфын амал аратышт. БлэкIыгъэ илъэсым егъэпшагъэм, ар нэбгырэ мини 2-м ехъукIэ нахьыб. ГъэпсэфыпIэ-IэзапIэу тикIэлэцIыкIухэр зыдэщыIэхэр рабочэ купэу зэхашагъэм мызэу-мытIоу ыушIэгъIунхэу КъумIыл Мурат унашгъо кышIыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

ИОНЫГЪУ-2010-РЗ

Гъунэм фэкIуагъ

Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ кызыритыгъэмкIэ, мэкъуогъум и 28-м ехъулIэу хьэм иIухыжыын Красногвардейскэ районым апэу шаухыгъ. Мыщ кышIагъэкIыгъэ хьэ гектар 2150-м гектар тельгътэу центнер 44-рэ кыбрахи, пстэумкIи тонн мини 9,5-м фэдиз хьазыр кьахыжыгъ.

Республикэм хъэу иIэгъэ гектар мин 14,7-м ехъум щыщэу тыгъуасэ ехъулIэу Iуахыжыгъэр гектар мин 12,6-м фэдиз хьазыр, ар зэкIэ Iуахыжыын фаем ипроцент 86-рэ. ГурытымкIэ хъэу аугъоижьыгъэм изы гектар центнер 40,9-рэ кытыгъ, пстэумкIи тонн

мин 51-м ехъу кьахыжыгъ. Тыгъуасэ ехъулIэу хьэ гектарым анахьыбэ кызыщырахыгъэхэр Шэуджэн районыр — центнер 44,5-рэ, Джэджэ районыр — центнер 44,1-рэ, Кошхэблэ районыр — центнер 40,1-рэ, Теуцожь районыр — центнер 35-рэ.

Рапсым иугъоижьыны хьазырэу гъунэм нагъэсыгъ. ПстэумкIи рапс гектар мини 6,9-м фэдизэу республикэм кышIагъэкIыгъэм щыщэу тыгъуасэ ехъулIэу Iуахыжыгъэр гектар мини 4,4-м фэдиз хьазыр. Ащ гектар тельгътэу гурытымкIэ центнер 22-рэ кыбрахи, тонн мини 9,6-м фэдиз кьахыжыгъ.

Коцым иIухыжыыны тыгъуа-

сэ ехъулIэу районишмэ ащырагъэжьагъ. Джэджэ районым гектар 600-м фэдиз хьазырэу шыIуахыжыгъэм изы гектар центнер 43,6-рэ кытыгъ. Красногвардейскэ ыкIи Мыекьопэ районхэм коцым иугъоижьын ащырагъэжьагъ.

Лэжыгъэм иIухыжыын дакIоу чIыгур бжыхьасэхэм яхьын фэгъэхьабыргъэным фэгъэхьыгъэ IофшIэнхэри республикэм щызэшIуахых. Тыгъуасэ ехъулIэу хыпкъ гектар мини 5,5-м ехъум дискхэмкIэ чIыгу шъхьашьор тырагъэушъэбыкIыгъ. Полупарым икьэлэтыни республикэм щырагъэжьагъ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хьаджэрэтбый.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятIокитIурэ бгъурэ зэхэсыгъо 2010-рз илъэсым мэкъуогъум и 30-м зэIуагъагIэ.

Мы кыкIэлэжыкIорэ Iофыгъохэм ащ щатэгущыIэщтых: ятIонэрэ еджэгъум тельгътэгъэ законопроектхэр: «Всероссийскэ кIэтхыкIыжыыным зыфэгъэхьабыргъэнымкIэ Урысые Федерацием икьэралыгъо фитыныгъэхэу агъэцIэнхэм пае Адыгэ Республикэм икьэралыгъо хэбзэ органхэм кьаратыжыгъэхэр чIыпIэ зыгъэlorышIэжыыным иорганхэм ятыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэр; Адыгэ Республикэм и Законхэм зэхьокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехьыллагъэхэр: «Социальнэ наймым ехьылIэгъэ зэзэгъыныгъэм тегъэпсыкIыгъэу зычIэсыхэрэ унэхэр ятыгъэнхэм фэныкьо гражданхэр учет шIыгъэнхэр чIыпIэ зыгъэlorышIэжыыным иорганхэм зэрэзэхашэрэ шIыкIэм ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдынхэм яхьыллагъ» зыфиIорэм ия 37-рэ статья зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ», «Гъэсэныгъэм ехьыллагъ» зыфиIохэрэр; апэрэ еджэгъум тельгътэгъэ законопроектхэр:

«Адыгэ Республикэм 2009-рз илъэсымкIэ иреспубликэ бюджет гъэцIэкIэжыгъэ зэрэхьу-гъэм ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэфэгъэ политическэ партиехэм яIофшIэн телеканалхэмкIэ ыкIи (е) радиоканалхэмкIэ кьэгъэлъэгъо-гъэным фэшI зэфэдэ гарантиехэр ягъэгъотыгъэнхэм ехьыллагъ» зыфиIохэрэр; Адыгэ Республикэм и Законхэм зэхьокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэхэр: «Адыгэ Республикэм 2010-рз ыкIи план пIалгъэу 2011-рз ыкIи 2012-рз илъэсхэмкIэ иреспубликэ бюджет ехьыллагъ», «Адыгэ Республикэм ибюджет IофшIэн ехьыллагъ», «ЧIыгу зэфыщытыкIэхэр гъэlorышIэгъэнхэм ехьыллагъ», «АпIужышIтхэу алахыгъэ кIэлэцIыкIу пчъагъэм елытыгъэу кIэлэцIыкIухэр алызыхыгъэ ны-тыхэм лэжъапIэу аратырэр зыфэдызым ыкIи фэгъэкIотэныгъэу яIэхэм яхьыллагъ» зыфиIохэрэр ыкIи нэмыкIхэр.

IофшIэныр урамэу Жуковскэм тет унэу номерэу 22-м хэт Залышхом сыхьатыр 11.00-м щырагъэжьэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ

Мыекьопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудентэу НэшIульэщэ Айдемыркъан Бислъан ыкIом кычIинэгъэ студент билетэу N 0501155-м гъэзетым кызыщыхаутырэм щегъэжьагъэу кIуачIэ имыIэжьэу лыытэгъэнэу.

Урысыем ижурналистхэм я Союз хэтэу, тигъзет иредакция илъэсыбэрэ Iоф щызышIэгъэ Устэкъо Барыч ышнахыкIэу Хьасанталэ идунай ыхъожьыгъ. ЩымыIэжыым илахылхэм, кьыпэблагъэхэм тафэтхьаусыхэ, якьин адэтэгъошчы.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэ иIофышIэхэм лъэ-шэу агу хэкIы АР-м инароднэ артистэу Устэкъо Мыхъутар ышнахыжыгъэу Хьасанталэ идунай зэрехъожьыгъэр. Кьытхэмытыжыым илахылхэм театрэм щылажээхэрэр афэтхьау-сыхэх.

Яплэнэрэу Мыекъуапэ щыкIуагъ

(Апэрэ нэклуб. кыщещэжэ).

Джаш фэдэу журналистхэм яфорум хэлэжьэхэрэм шIуфэс гушIэ фабэхэмкIэ закыфагъэ-загъ гэзетэу «Известия» зыфи-лорэм иредакции ипрезидентэу В. К. Мамонтовым, Краснодар краим СМИ-хэмкIэ, хэутын IофхэмкIэ, телерадиовещаниемкIэ ыкIи коммуникации жьугъэм иамалхэмкIэ и Департамент ипашэу В.В. Касьяновым, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм культурэмкIэ, спортымкIэ, СМИ-хэмкIэ ыкIи общественнэ организациехэм зэпхыныгъэхэр адырIэнхэмкIэ

имэхьани уахътэм диштэу збл-лэху зэпхыныгъэу зэрэщытэм бэ кыралоллагъэр.

Журналэу «Журналистхэм» иредактор шъхьалэ игуадзэу Люб-овъ Петровар, информационнэ политикэм хэхьоньгъэ егъэшIы-гъэнымкIэ Фондым ивице-пре-зидентэу Михаил Вяткиныр, Волгоград хэкум хэутын Iофхэм-кIэ ыкIи къэбархэмкIэ и Коми-тет ипашэ игуадзэу Галина Ми-хайкинар, МУП-у «Вечерний Ставрополь» иредактор-дирек-тор шъхьалэу Михаил Василен-кэр, «Кыблэ Осетиер» зыфи-лорэ гэзетым иредактор шъхьалэу За-лина Цховребовар, нэмыкIэхэри

форумым къекIоллагъэхэм ашы-щыбэ хэлэжьагъ. Сыдэуштэу СМИ-хэм яIофшIахэм хэхьонь-гъэхэр ебгъэшIыштхэ? Гъэзет-хэм, телекытхыгъэхэм ягъэпсын хэ-та ахъщэ лъызыгъыштыр? Къэбар жьугъэм иамалхэр сыдэуштэу гэпсыгъэхэмэ нахьышIуа? Мы упчIэхэм бэ журналистхэр зэра-гъэгупшысагъэхэр, ау зы хэкIы-пIэ зэдаштагъэу щытэп.

СМИ-хэр бюджетым епхыгъэ-хэу, автономнэхэу е коммерче-скэу щытынхэ фае. Тшъхьэ зэрэ-тымIыгъыжыгъыштыр кызы-дэпIыгъэкIэ, бюджет мылькIуэ тыкызырэдэкIырэ тыкытенэ-жымэ нахьышIуа кызыгъэхэгъэ журналистхэм янахьыбэмэ алы-тагъ.

Автоном шIыкIэр кыыхэпхы-мэ, шъхьафитыныгъэри ащ кы-дэкIо. Ау гэзетым икыдэгъэ-кIын, тхыгъыпIэм, нэмыкIуэ пэ-лухэхэрэм атефэщтыр редакци-ем кызыдырихын щыIэп. Гъэзе-тыр нахь гэшIэгъонэу, цыф-хэр зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэр кыыхиутыгъэу ригъэжыгъэмэ, ащ кIатхэхэрэм къахэкIырэ ахъщэ тIэклумкIэ редакциер пIыгъы-штыгъэп.

Коммерческэ шIыкIэри дзеп — узэрэфаеу, хабзэу тызыIыгъым иIофышIэхэм алоштым упымы-лэу, гэзетыр кыдэгъэкIын плъэкIышт. Шъхьаеу мылькIуэ

форумым кыщыгушIагъэх.

Непэ субъектхэм ашылэжьэрэ журналистхэм ялэжьапкIэ макIэ, гонорарэу къаратырэри джаш фэд. Журналистхэм игушIысэрэ ишIошIыр шъхьыгъэу кызы-щыриIотыкIыхэрэ тхыгъэхэр, критикэр пхырагъэкIыхэрэп. Пашэхэм ар агу зэрэримыхы-рэр дэгъоу кызыгурылорэ ре-дакторхэм ахэр кыыхаутыхэрэп. СМИ-хэм яIофышIэхэм афэгъэ-хыгъэ Законэу щыIэр федера-цией кыдигъэкIыгъэр ары. ЧыпIэ администрациехэм ар ялэуытыпIэу, хэлэзыхажыгъэхэу, журналистхэм кыалэжьырэ зэрэ-хагъэхьыгъэ пылхыгъэхэу

2008-рэ илээс.

СМИ-хэм я Межрегиональнэ форумэу Адыгеим апэрэу щырагъэкIокIыгъэхэм нахь зиушъомбгъу. Красно-дар краимрэ Адыгэ Республикэмрэ анэмыкIэу ЮФО-м кыщыдэкIырэ гэзетхэм, щылэжьэрэ телерадиовеща-ниехэм яIофышIэхэри ащ хэлэжьагъэх. Къэлэ ыкIи район гэзетхэм якыдэгъэкIын нахьышIу зэрэпшIын плъэкIыштым тегушIагъэх, Кавказым мамырныгъэ илIыным зэрэфэбэнэштхэр кыщылауагъ.

Югъуае, «законэу щыIэр тыукъо-штэп» алош, нахьыбэр хэ-кIыжы. Мы Iофыгъохэм жур-налистхэм гупшысэу аригъэшIы-хэрэри, фыщытыкIэу афырIэ-хэри зэтефагъэх.

Щысэу форумым кыщыгъэ-лэжьауагъ Адыгеим и Президент ыгъэуцугъэ ахъщэ шIухьафты-ныр илээсым зэ зэнэкIокъоу зэ-хищэрэм шытеклогъэ журналист нэбгыригIумэ зэраратырэр. НэмыкI хэкIыпIэхэм зэралыгъунхэ фае-хэр кыгушIагъэхэм кылауагъ.

Хэта СМИ-хэр зыIыгъыштхэр?

«Iэнэ хъураеу» Iоф зышIагъэм

Щэрджэс Республикэм кы-щыдэкIырэ гэзетэу «Абазаш-там» иредактор-директор шъхьалэу Фардаус Куловым, нэмыкIэхэм.

Интернетыр, сайтыр, СМИ-хэр

Мы темэм изэхэфын ашIогъэ-шIэгъонэу къэбар жьугъэхэр цыфхэм анэзыгъэсырэ гэзет-хэу, журналхэу чIыпIэ зэфэ-шъхьафхэм къащыдэкIыхэрэм япашэхэр хэлэжьагъэх. Мастер-классыр научнэ библиотекэм иконференц-зал щыкIуагъ, ар информационнэ политикэм хэ-

ТхыгъыпIэм тетэу кыдэкIырэ гэзетхэмрэ Интернетым кы-хьэрэ къэбархэмрэ азыфагу кон-курренции ин илы хьугъэ. Интер-нетым ащкIэ гэзетыр зэрэкIэ-мыхьэшIуштыр гэзнэфагъэ. Ау сайтхэм къарыхьэрэ къэбархэр гэшIэгъонэу бгъэпсыхэмэ, ар зыгъэфедэхэрэм япчъагъэ хэ-хьощт.

Шыпкыэр пIощтмэ, тэ тигъэ-зетхэр кыдэмыкIыжыгъэх хьу-ным ищынагъо джыри щылэгъоп. Интернетыр зIэхэр ыкIи зы-гъэфедэхэрэм макIэ. ФэмыехэкIэ арэп, кызылэкIагъэханэу амал яIэп. Ащ кыкIырэп Интернетым зэлыуытырэ шъолфырым тэ тыхэзыгъэу. Интернетым тинеу-щырэ мафэ зэрэпхыгъэщтыр

2009-рэ илээс.

СМИ-хэм яIофышIэхэм яфорум Дунэе статус илэ хьугъэ. Апэрэу ащ Абхъаз Республикэмрэ Кыблэ Осетиерэ яжурналистхэр кырагъэблэгъэгъагъэх. Экономическэ кризисыр зэрэзэпачыштым, журналистхэм пшъэдэкIыжыгъэ яIэм кызырэщымыкIэрэм, альтернативнэ гэзеткIэгъэтхэнхэм язэхэщэн атегушIагъэх. Экстремизмэм пэуцужыгъэнымкIэ журналистхэм яшIуагъэ къагъэкIон зэралэкIышт шIыкIэхэм яусагъэх.

хьоньгъэ егъэшIыгъэным и Фонд Интернет-проектхэмкIэ итхьаматэу Игорь Батуриным зэришагъ. Апэу КъТРК-у «Адыге-им» ипашэу Бэгъушъэ Азэма-т, республикэ гэзетэу «Советская Адыгея» иредактор шъхьалэу Валерий Кондратенкэм, респу-бликэ гэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхьалэу Дэрбэ Ти-мур Интернетыр яIофшIагъэхэм зэрэшагъэфедэрэр кIэкIэу къа-лотагъ.

И. Батуринын сайтхэм яшIуа-гъэу къаклорэм, ахэр гэшIэгъо-нэу зэрэбгъэпсыгъэх плъэкIы-штым, къэбархэр зэхэугуфыкIы-гъэу ыкIи нэм кыкIидэхэу зэрэ-щытынхэ фае игъэкIотыгъэу къагъэушIагъ. Адыгеим имы-закъоу Урысыем и субъект зэ-фэшъхьафхэм Интернетыр зэрэ-щагъэфедэрэр кыIотагъ.

Сайтхэр джыри кызылэузы-мыхыгъэ изданиехэм ар нахьы-шIуау зэрагъэпсыштыр, щысэ-

гъэзнэфагъэ. Мастер-класс къэ-зытыгъэ И. Батуриным едIу-гъэхэм кылауагъэхэр къашъхьа-пэнэу зэрэщытыр къагуры-лауагъэу журналистхэм тхьауе-гъэлэсэу ралыагъ.

Терроризмэмрэ коррупциемрэ афэгъэхыгъэ темэхэр, толерант-ностымрэ ксенофобиемрэ обще-ствэм чIыпIэу щауытырэр зы-фэдэр аужыпкыэрэ пленарнэ дис-куссием ащызэхьафыгъэх. Зэдэ-гушIагъэу узылэпщыу, гэ-шIэгъонэу гэпсыгъагъэ. Мы те-мэхэр кызырэрэзIуахыгъэмрэ мэ-хьанэу аратыгъэмрэ шъхьафэу ягугъэу кызылэпщыу атефэ. Ащ фэгъэхыгъэ тхыгъэ тигъэзет кыыхьашт.

СМИ-хэм я IV-рэ Дунэе фо-рум Iофэу ышIагъэм кIэхэу фэ-хьугъэхэр ащ хэлэжьагъэхэм ягу-шIэхэмкIэ къэпIон плъэкIышт: «Дахэу Адыгеир кызырэрэпгъо-кIыгъэр тыгу илыштыр», «Чыопс дэхэ дэхэу адыгэ лъэпкыым ыгъэ-лэпIэрэр тэри тчыгъупшэ-штэп», «Форумыр дэгъу дэхэу

2010-рэ илээс.

Къэбар жьугъэм иамалхэм я Дунэе форум Урысыем и Кыблэ шъолыр ит субъект 13, Абхъаз Республикэм, Темыр ыкIи Кыблэ Осетиер яIыкIохэр хэлэжьагъэх. СМИ-хэм модернизациер зэрящыкIагъэр, ахэмкIэ Интернетым ишIуагъэу къаклорэр, терроризмэм узэрэпэ-уцужышIт шIыкIэр, нэмыкIэхэри Iоффыгъэ шъхьалэхэу форумым щызэхьафыгъэхэм ашыщых.

хэр кыыхьыгъэхэу ыкIи нэрылэгъэу сайт нэклубгъохэр кыгъэлагъэ-хэу, къагуригъэлауагъ.

Адыгеим ителерадиовеща-ниерэ иреспубликэ гэзетитIумрэ ясайтхэр зэрэзэхьагъэхэм ыкIи зэрагъэпсыхэрэм А. Батуриным уасэ къафшIыгъ. «Адыгэ макъэм» исайт игъэпсыкIэки, ите-плэки, къэбархэр зэрэщызери-гъэзэфэхэрэмкIи нахьышIуау ыкIи нахь унгъэраэу кылауагъ. Джаш фэдэу сайтхэр джыри на-хьышIуау зэрэзэхьагъэхэмрэ зэрэбгъэфедэштхэмрэ къагури-гъэлауагъ.

зэхэшагъэ хьугъэ, къекIоллагъэ-хэр ыкIи хэлэжьагъэхэр ащ инэу ыгъэрэзагъэх», «Адыгэ Респу-бликэр Урысыем и Кыблэ шъо-лыр и СМИ-хэм яIофышIэхэм ятрибунэ хьугъэ», «Инэу ты-шъуфэраз, хьакIэр зэрэжъугъэ-лэпIэрэр тинэрылэгъэу хьугъэ».

Сыдигъуи фэдэу журналист-хэр обществэм фэлэжьэштых, цыфхэм яшIуагъэ арагъэкIышт, къэклорэ зIуагъэу ежэштых.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Сурэтхэр форумым кыщы-тырахыгъэх.

ХэтэрыкIхэр шагъэбагъох

Красногвардейскэ районым мэкъу-мэщымкIэ игъэlorышлэпIэ ипашэу Владимир Сергиенкэм икабинет тисэу тарэгущыIэ ягубгъохэм арыл лэжыгъэ зэфэшхьафхэм язытет, ахэм яу-хыжын зэрэфэхьазырахэм. Ащ кыхыгъэщых Iахъэхэлъ хьызымэтшIапIэхэу КIыкI Долэтбый зитхьамэтэ «Колхозэу Лениным», НэшIуцIэ Мыхьамэт зипэщэ «Родинэм» ябжыхьасэхэм язытет зэрэдэгъур, гъэтхасэхэу апхыгъэхэм адэлажэхэу зэрэрагъэжыагъэр. Фермер хьызмэтшIапIэхэм ячIыгъухэм къащагъэ-кIыхэрэ лэжыгъэхэм теплъэу ялэм тынэсы.

— Тифермер хьызмэтшIапIэхэм ябжыхьасэхэми уагъэрэзэнэу щыт, ягъэтхасэ хьасэхэри дэххэп, — еIо мэкъу-мэщымкIэ район гъэlorышIапIэм ипашэ. — Къыздежыгъэштэштмэ, тифермерхэм ащыщ горэм ыдэж шъусщэшт. Ар адрэ фермерхэм зэратекIырэр лэжыгъэхэр къызэригъэкIхэрэм дакIоу хэтэрыкI зэфэшхьафхэри зэригъэбагъохэрэр ары. МакIэп жъугъэшIагъо икIунэу къыщышIульгъущыр ащ фэгъэзэгъэ чIыгъум.

Тешэ фермерым дэж Владимир Сергиенкэм. Асфалт гъогум тытетэу шIукIае тыкIуагъэу сэмэгумкIэ дгъази тызыхьэгъэ губгъо гъогу убагъэм тынегъэсы мэз шъолырыхэмкIэ къэгъэ-кIыхьэгъэ чIыпIэ мыщыкIоу зипчэгу чэл гъэлэгъэ зытIуш зэпIуэху къызщылгъэуагъэхэм. Машинэм тыкызыерикIэу тиджабгъу лэныкIокIэ щытэлэгъух шIуанэхэр зыIыгъэхэу пкIэхэрэр, ары апэрэу дгъэшIэгъуагъэр, тызыхэт уахътэм техникэр зынэсыгъэм шIуанэр зэрагъэфедэрэр тIэкIу къедгъэкIугъэп. Нэужым къызэрэтшIэжыгъэмкIэ, хьырбыдз хьасэу зыхэтэр шIуанэ фэшхьафкIэ ппкIэнэу щытэп.

ХэтэрыкI шIапIэхэр зэфэдитIоу зыгощхэрэ гъогум тытетэу нэбгырэ заулэ зыщызэхэт чIыпIэм тэкIо. СэмэгумкIэ ащыпэ гъогум къеуалIэу болгар шыбжый ыкIи къэбжые хьасэхэу

теплэ дахэ зилэхэу чIыгъум лъагъэу зыкытезылIэтыкIыгъэхэр къэлабгъох. Джащ фэдэу джабгъумкIи, апэрэу зыплэгъукIэ осыр сэтх кIыхьэу зэхэугъоагъ къыпшIуигъэшIэу, пленкэ фыж шъолыр бгъузэхэм чIыгъум кIыхьэу зыщырашы. Ахэм нахь бла-гъэу узакIуапIэкIэ къыбгъурэлэ джыри зы гъэшIэгъон зэрэплэгъурэр: пленкэ сэтх гузэгум зэп-мычыжэ шIагъохэу тхьэпэ заулэ къызпыкIэгъэ ыкIи къулэ зыдзынэу езгъэжыгъэ хьырбыдз хьасэу кыкIэрэм дахэу зыкыелэты.

Хульфыгъэ ыкIи бзылфыгъэ куп мынэу пчэлхэм адэж тызэкIоллагъэм хэтэлабгъо лIы мылэгъэ нэзжыур. Ар зыщыщым тызэкIуапIэкIэ, бзылфыгъэ ныбжыкIэ IушхыпIыкIыгъэ къахэкIоты. Ащ нэIуасэ тыфешы Владимир Сергиенкэм.

— Мы тыкыздэкIуагъэр, — еIо ащ, — мэкъумэщышIэ-фермер хьызмэтшIапIэу ДышгъэкI Илясрэ ащ Iоф дэзышIэрэ кIалэу Чэужь Рустамрэ зэхащагъэм фэгъэзэгъэ лэжыгъэ шIапIэр ары. НэIуасэ джы шъузфэсшIырэр Рустам ишхьэгъус.

— Ары зэрэщытыр, — еIо бзылфыгъэ ныбжыкIэ нэгущом. — Мы шъукызэкIуапIагъэр (еплэкIы лIы нэзжыумкIэ) кореец, хэтэрыкI зэфэшхьафхэм якъэгъэкIыни ядэлэжыэни лэшэу афэлэпIас, Илясрэ сикъыгъусэрэ зэзэгъыныгъэ да-шIи къырагъэблэгъагъэу хэтэрыкIхэри хьырбыдзыри гъэб-гъогъэхэм тыфешэ, лэшэу тыфэраз. Мыдрэхэри (щытхэм адыкIэ инэплэгъу едзы), модрэ бзылфыгъэхэу пкIэхэрэри зыгъо къэсрэ IофшIэнхэм язэшIохынкIэ IэпыIэгъушIухэу тилэх.

— О пIэр сыда? Сыдуштэу уеплыра шхьэгъусэ къыпфэхуэгъэм укызыхьагъэм? Тидэ укырищыгъа? — ТиупчIэхэр зэкIэлэжIох.

— СлъэкъуацIэр Чэужь, сIэр Зарем. Бэшагъэп унагъо сызы-хьагъэр, къалэу Мыекъуапэ сыщыпсэуштыгъ. Апэу мы чIыпIэм сыкызэкIом къызгурыло хватэ цымылэу тIэкIу ситгъэштэгъагъ.

МэкIэ-макIэзэ нахь сыхэгъозагъэш, джы зэкIэ сшIогъэшIэгъон. Мыщ жьы къабзэу къыщыпщэрэм изакъоми, укъэкIо зэпыты пшIоигъу.

— Чыгу гектар тхьапша Илясрэ Рустамрэ лэжыгъэ зэфэшхьафхэр къызшагъэкIырэр?

Ащ фэдэ пчэгъэ гъэнэфагъэхэм зэрэщымыгъозэ дэдэр къыз-хэщыгъэ бзылфыгъэм ычIыпIэ Владимир Сергиенкэм джэуапыр къетыжы:

— КIалэхэм яфермер-хьызмэтшIапIэ чIыгу жьокIупIэ гектар 300 фэгъэзагъ, ар зэкIэ лэжыахэм атефэжыгъэ чIыгу Iахых. Гектари 196-м бжыхьэ кощыр, гектари 10-м хьэр, гектар 60-м тыгъэгъазэр къащагъэ-кIы. Адрэ къэнэрэ чIыгум къэбжые, щыбжый, къэбаскъэ, хьырбыдз ашашIэ. Къыхэзгъэ-щы сшIоигъу тызыхэт уахътэм лэжыгъэм уасэу шыриIэмкIэ гектар 300-у яIэм зэкIэми бжы-хьасэхэр къащагъэкIыгъэкIи фэдэ зэрэхамыхыщыр. Арыш, хэтэрыкIхэмрэ хьырбыдзымрэ нахь чIыгу макIэ арагъэубытыми, ахэр агъэбагъохэмэ федэкъэ-кIуапIэ зэрэхушхэр фермерхэу ДышгъэкI Иляси, Чэужь Рустами дэгъоу къагурыIуагъэти ары ащ зыкIыфагъэзагъэр.

Болгар шыбжый ыкIи къэбжые хьасэхэу тызкIэлырытхэм теплъэу яIэр дэхэ дэд. Къызэ-ралорэмкIэ, къэбжые гектар 1,5-м зигъо хьурэр кIачмэ ащэу

зырагъэжыагъэр шIукIае шIа-гъэ. Тхьэпэ инхэр зыпыт къэбжыепкIэхэу метрэ ныкIо фэдиз ялэгъагъэу сатырэ зэнкIэ кIыхьэхэу зыкызылIэтыгъэхэм апыт къэгъэгъэ шэплышхохэм къахэ-лыдыкIых зигъо хьурэ къэбжыехэр. Болгар шыбжыйми хэчыхьэхэу рагъэжыагъ. Хьырбыдз хьэсэ инышIоу тызэрашэ-лагъэу, ыпшгъэкIэ къызэрэщыс-Iуагъэу, осым фэдэу пленкэ фыжыыр сэтх кIыхьэ зэгольхэу къызтешхэрэм итеплэгъэ «укъе-гъэшхэкIы» зыфалорэм фэд. Сатырэхэу кIыхьэу зызышхэрэм метриш зэпэчыжыагъ. Метрэ фэдиз зышхомбгъогъэ пленкэу зыбгъухэм ятIэ атетэкъуагъэу чIыгум теубгъуагъэм хэупкIыгъэ гъуанэу хьырбыдзышкыыр къызэрыкIагъэхэр сантиметрэ 30 язэ-пэчыжыагъэу щызэпIуытх. Ахэм къулэр сатырэу къагольхэмкIэ задзыкIэ, сатыритIум къатекIэ-хэрэм метришэу язэпэчыжыагъэр зэкIэ зэлауыты. ТыкызэкIол-лэжыыр чэлхэм апэгъунэгъоу щытэлэгъу къэбаскъэ рассадэр зэрыт пластмасс стэчан фыж цыкIуэхэу щызэпIуытхэр. Къызэ-ралорэмкIэ, ахэр къэбаскъэ «цвет-ной» зыфалорэм фэдэх, шIэхэу чIыгум хагъэтихьащтых.

— Мыщ фэдиз хэтэрыкIхэмрэ хьырбыдзымрэ псэу ящыкIагъэр сыдэуштэу аклэгъахьора? — теупчIы Заремэ.

— Мо гъучI бочкэу щытыр шъолэгъуба? — Iапэ ышIызэ

къэупчIэ ар. — МакIэу зымакъэ къэлурэ мотор цыкIоу джащ дэж щытыр чIыгум хэгъэзы-хьэгъэ гъучI тубэ кIыхьэм пы-шлагъэу псыр кырещэш, хьэ-шшо шланг мыгъумэу хэтэрыкI ыкIи хьырбыдз хьасэхэм алъы-Iэсырэм рэчъэ, етIанэ ахэр зы-шашIэхэрэ чIыгъухэм атэхьогъэ пленкэхэм ачIэгъ рыщэгъэ шлангхэу гъуанэхэр зилэхэмкIэ лэжыгъэ лъакъо пэпчэ ищыкIэ-гъэщтым фэдизэу псыр IэкIахьэ. «Кабельное оращение» зыфалорэ шIыкIэр мыши щыгъэфедатгъэ мэхъу.

— ХьызмэтшIапIэм ипэшхэ Илясрэ уишхьэгъусэ Рустамрэ талукIагъэмэ дэгъугъэ, — зыфэ-тэгъазэ джыри Заремэ.

— Мыекъуапэ кIуагъэх Iоф-хэр яIэу. Сенэгъе шIэхэу къамы-гъэзэжынкIэ.

— Помидори шъуилэба, сыда ащ изытет?

— Ари пленкэм къычIагъа-кIи, чIыгум зыхагъэтихьа-жыгъэр бэшагъэ, лэжыо мин 30-м къехъу. Ащи теплъэ дахэ иI, мэкъуогъу мазэм ыкIэхэм адэж типомидор апэрэу кIэтчышт.

— Тлэгъугъэри зэхэтхыгъэ-ри зэкIэ дэгъу, а пстэум кIэухэу афэхушхэр гъэнэфагъэ: хэкIо-дыкI фэмыхьоу зэкIэ Iухыжы-гъэу осэ дэгъукIэ щэгъэн фае. А мэхьэнэ ин зилэ Iофыр сыдэу-штэу зэшIуагъэкIыра? — анахь упчIэ шхьаIэр Заремэ фэтэ-гъэуцу.

— ХэтэрыкIхэмрэ хьырбы-дзымрэ ящэн Iофышхо къыпы-кIырэп. Илъэс заулэу ахэм якъэ-гъэкIын зыпылхэм щэфэкIо гъэнэфагъэхэр къафэгъэзагъэхэ хуэгъэ. ХэтэрыкI лэпкьэу е хьырбыдзэу яIэхэм ягъо зыщы-хьурэм макъэ зарагъэуIэкIэ адрэ-хэр къэкIохэш, уасэмкIэ зызэ-зэгъыхэкIэ хьазырэу шыIэр зэ-хэуытагъэу Iуащы.

Тлэгъугъэ пстэури тыгу рихьыгъэу, яхэтэрыкIхэмрэ яхьыр-быдзрэ бэгъонхэш, осэ дэгъу-кIэ IуагъэкIынуу тызэрафалъа-Iорэр етIоу тыкызэгъэкIотэжырэ Заремэ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хьаджэрэштбый.

Сурэтым итыр: **Чэужь Заре-мэ къэбжыер кIечы.**

Тезыхыгъэр Аркадий Киринос.

Лэпкэ тарихыыр лIакъом къыщэжъэ

Къуаджэу НэджыкIо икIэлэ-еджакIохэм яушэтын IофшIэн фэшъошэ уасэ Москва къыщы-фашIышт.

ЛIэуж ныбжыкIэхэр лэп-къым иблэкIыгъэ ашIогъэшIэгъо-нэу къэтэджынкIэ мэхьаншхо иI хэти еж илэкIо лъапсэ зэри-гъэшIэным къыщыригъэжыныр. Ащ фэдэ теубытагъэ фыриI а Iофым поселкэу Мэкъуыс игу-рыт еджапIэ икIэлэгъаджэу ТIэшъу Сарыет. НэмыкI кIэлэ-еджакIохэм щысэ афигъэхуным фэшI Сарыет еж икIэлэцIыкIу-

хэм къащыригъэжыагъ: япшIэнэрэ классым шеджэрэ ипшIэгъэ-жынеу Фатимэрэ яблэнэрэ клас-сым ис ишъэожынеу Аслъанрэ къэлэ научнэ-практическэ конфе-ренциеу «Наукэм екIурэ апэрэ лэбэкъур» зыфилоу къалэу Шъа-чэ иадминистрация наукэмрэ гъэсэныгъэмрэкIэ иуправление зэхичгъагъэм илауреат хуэгъэх. Ащи изакъоп. Шъачэ иэкологи-биологическэ гупчэ зэхичгъэ-гъэ конференциеу «Сэ си Хэ-гъэгу цыкIу» зыфиорэм ятIо-нэрэ чIыпIэр шаубытыгъ.

ТIэшъухэм яунагъо иIофшIа-гъэ гъэшIэгъоны, ягупсэ къуа-джэу НэджыкIо щыпсэурэ ша-псыгъэ унагъохэм ялэкIо чыг-хэу ашIыгъэхэр ШъачэкIэ анахь дэгъухэу алытагъэх. Джы кIэ-лэеджакIохэм яIофшIагъэхэр Москва ащэштх, жорим яфэ-шъошэ уасэ къафишIышт.

Мы тыкызтегушыIэрэ Iофы-гъор ТIэшъухэм яунагъоп апэу къызщэжыагъэр, генеалогическэ лэкIо чыгхэр шIыгъэнхэмкIэ илъэс къэси Шапсыгъэ иеджа-пIэхэм конкурсхэр ащызэхашх. Мы Iофыр мыдэу ащэкIо Шэ-хэкIэишхо, ХьаджыкIо, Агуе, Псыбэ, нэмыкI чылагъохэми. ПсышIопэ, ТIопсэ районхэм адыгабзэмкIэ ащезыгаджэхэрэм ямежрайоннэ секциехэм дэгъоу Iоф ашIэ, кIэлэцIыкIухэри, на-хьыжхэри а Iофхьабзэм чанэу хэлажэх.

— АпэрэмкIэ унагъом илэ-кIо чыг изэхэгъэузон ары ты-зыпылгыгъэр, — еIо ТIэшъу Са-рыет. — ЕтIанэ зэлахьылхэм зэ-пхыныгъэу азыфагу илхэр къы-хэдгъэщыным буж тыхьагъ, на-хьыжхэм ягъэшIэ гъогуи тыфэ-сакъэу зэдгъашIэу тыублагъэ, цыфхэм агу къызэринэжыгъэхэ IофшIуэхэу шIэлэфэ алэжыгъэ-

хэр зэдгъашIэу тыублагъэ. ШIэ-хэу къыдгурыIуагъэ Iофыр гъэ-шIэгъон дэдэу зэрэщытыр, тыз-нэсын фаеу бэдэдэ зэрэщыIэр. Къыныгъохэм зыкыатымыгъэ-гъэштэнэу итхьухьагъ.

Яунагъо фэгъэжыгъэ ушэтын-хэр зашIыхэм буж ТIэшъухэр зэдырагъаштэу НэджыкIо щы-псэурэ Шхьэлахьохэм, Ацу-мыжхэм, Яилэхэм, Хьунэхэм, Ныбэхэм, ЦунтIыжхэм яунэгъо чыгхэм ягъэхьазырын фежыа-гъэх.

«Сэ си Хэгъэгу цыкIоу къуа-джэу НэджыкIо» зыфиорэ цIэр зыфаусыгъэ IофшIагъэм лэшэу зиушхомбгъугъ, ар шIэныгъэ папкIэу хуэгъэ: а IофшIагъэмкIэ цыфхэм ахэупчIыхьэщтыгъэх, цыфхэм асурэтхэу къаугъоигъэ-хэр зэрагъашIэщтыгъэ, амышIэ-рэ горэхэм акIэупчIэщтыгъэх, фактэу ящыкIагъэхэр къэзышIэ-жыыр нахьыжхэм афатхэщты-гъэх. А къаугъоигъэ фактхэр, къэбархэр, къытырагъэзэжызэ, ауплэкIужыщтыгъэх.

— Тэ дгъэшIэгъон икIун ты-рихьылIэщтыгъэ, лэжкыуацIэр зыхьыхэрэм зэхамыгъэу, амы-лэгъугъэу бэ къытIэкIахьэщты-гъэр, тичылэ дэсыгъэхэми къахэ-кIыштыгъэх ялахьылхэм ащыщ-

хэмкIэ «зынэ къэдгъэплэгъы-гъэхэр» — Iофэу зыпылхьэм гъэхьагъэу шашIыгъэм рыгу-шхоу къытфелуатэ ТIэшъу Сары-ет. — Ятэжхэм ящыIэкIэ-псэу-кIагъэ, ятарихь икIэрыкIэу за-фагъэзэжыгъэм фэдэу цыфхэм блэкIыгъэм иджын, изэгъэшIэ-жын ауж ихьагъэхэм фэд. Ар лэшэу дэгъу, ащ зы унагъом илэуж зэфэшхьафхэр нахь зэ-плагъэ ешIэ, джащ фэдэуи тилэпкэ зэкIэ зэрэубытыжы-нымкIэ ишIогъэшхо къэкIо. Нэ-бгырэ пэпчэ илэкIо лъапсэ яблэнэрэ лIэужым нэс лыплэгъэ-нэу амал егъоты. Ащ кыкIырэр: пкIэнчэп мы Iофыгъор къызэ-редгъэжыагъэр. ТIэшъу Сарые-ти, Фатими, Аслъани ягухэлъ къадэхуэгъ пIон плэкIышт. Нэ-джыкIо шырагъэжыгъэ Iофхьа-бзэр лызыгъэкIотэштхэр къы-кIокIыштых. НэджыкIо иза-къоп, нэмыкI чылагъохэми иуна-гъо, илIакъо, илэлэкъ ятарихь лъапсэ куоу зэзыгъэшIэштхэр къадэкIыштых.

НЫБЭ Андзор.
Тисобкор.

Сурэтым итхэр: **ТIэшъу Сары-етрэ ащ икIэлэцIыкIухэмрэ.**

Сурэтыр 2005-рз илъэсым тырахыгъ.

ЕШЫГОО СВЕЛАНЭ Къуаджэу Хьатыгъужьыкыуае шыпсээрэ Хьабый ллакьом шышми, янэ-ятэхэр станицэу Абадзехскэм дэсыхэзэ, аш 1959-рэ илгэсым кышчыгъу. Нэужым Мыекыуапэ пэуплэккэ кызыхахым, аш шапугъ ыккы щеджагъ. Оценкэ дэгъу нэмыккэ иатгестат дэмыгъу народнэ хьызмэтымккэ Ростовскэ институтым ккуи, аш иплановэ-экономическэ факультет ишлэныгъэккэ ккын кышчымыхыу ушэтынхэм апхырыккы члэхьагъ ыккы 1982-рэ илгэсым кышчыгъу. Мыекыуапэ кызыгъэзэжыкы, ккыхьэ-лхьэ зырымгъэшлэу, потребительскэ обществэхэм я Адыгэ хэку Союз илофшлэн шырыгъэжыагъ ыккы аш иплановэ-экономическэ отдел иэкономист шхьалэу илгэс пчъагъэрэ шытыгъ. Ау клэлэгъэ-

Аш хэхьэх деканым егъэджен ыккы пкуныгъэ Иофхэмккэ игуадзэхэр, кафедрэхэм ялофшлэхэу ашккэ лэпылэгъу хьухэрэр. Клэлэгъаджэхэри студентхэри зыгъэгъушхохэрэр ашлэныгъэ кызышчагъэлгъэгорэ Иофхьабзэхэм захэлажэхэккэ кызэрэхагъэшыхэрэр ары. Сэнэхьатэу студентхэм кыыхахыгъэхэм атегъэпсыккыгъэу Иофшлэ дэгъухэр кызгъэхьазырыгъэнхэмккэ зышлуагъэ кьакорэр студентхэм ежыерэу Иоф зыдашлэжынынэу амалышлэхэр зэралэхэр, ахэр зэрэгъэжыгъэхэм зэрифэшлуашэу факультетым аналэ зэрэщытырагъэтырэр ары. Ахэр зыфэдэн фаехэр Иофшлэным ибэдзэр шянэкьоккунхэ алгъэккыныр, Иоф хэшлэыккышхо фыралэныр, япшгъэдэккыж кьагурылоныр, ясэнэхьатккэ хэти енэкьоккунхэ

Аужырэ илгэс еджэгъум кафедрэм иккэлэгъаджэхэм студентмэ апае «Къэралыгъо экономикэм игъэтэрэзын, «Экономическэ теориер ыккы дунэе экономикэр», «Регионым иэкономикэ хэхьонгъэккэ зызэшлэхыгъо Иофыгъохэр», «Урысые Федерацием банк Иофыр нахьышлу шышлэныгъэм ыккы

зэгъафэгъу шытынэм пае шэмбэт шлэхьаф зэрэгъэжыгъагъэр, фоймерэ коридорымрэ Илгэсыккэм ипэгъоккэу дэхэ дэдэу зэрагъэккэрэккэгъагъэр. Нэужым, мээам и 14-м, зэнэкьоккыуэр зэхашгъагъэх, дэпкь гъэзетхэр кьыдагъэккыгъагъэх. Аш кыккэлэпыккыуагъ мээам и 23-м Хэгъэгум иухьумако и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэккэ зэнэкьоккыуэр зэхашгъагъэр. Мээам и 28-м СПИД-мккэ профилактикэм ыккы а узым ебэныжыгъэным апылэ Адыгэ республиккэ гупчэм, наркологическэ ыккы ккышхоуз-венерическэ диспансерхэм яврачхэр зыхэлэжыгъэ зэлулэгъу-зэдэгущылэгъуи студентхэм апае зэхашгъагъэ.

Гъэтхапэм и 1-м курортхэм язэнэкьоккыу иапэрэ тур иккэуххэр факультетым шызгъахы-

ЗИІЭНАТІЭ ФЫТЕГЪЭПСЫХЬЭГЪЭ ККЛЭЛЭГЪАДЖ, ШЛЭНЫГЪЭЛЭЖЬ

джэ сэнэхьатыр ыгу зэрэпблагъэм кыыхэккэу ашккэ Иоф шлэнынэу Мыекыуапэ технологическэ институтым (джы университетым) лухьагъ. Студентхэр ригъаджэхэзэ, Светланэ наукэми иштыпккэу зыфэгъазэ ыккы экономикэ шлэныгъэхэмккэ кандидат диссертациер етхыш, шытхьу хэлэу кьеушыхьатыжы. Нэужым, 2006-рэ илгэсым, финансхэмрэ кредитхэмрэ кафедрэккэ доцент мэхьу.

2003-рэ илгэсым кышгъэжыагъэу Светланэ финансовэ-экономическэ факультетым идекан ІэнатІэ ылыгъ. Аш даклоуи а уахьтэм кыккылоцкэ финансхэмрэ кредитхэмрэ кафедрэ ипэшэ ІэнатІэ дегъэцаккэ. Арыш, Иофшлэгъу мафэхэр охьтэ лые кыккымыккэу ушгъэгъэ зэпытых. Аш емылгытыгъэу учебнэ-методическэ Иофшлэгъэхэу ыккы статьяхэу пшлэ пчъагъэмэ яавтор. Ахэм ашышэу егъэджэккэ-шлэ-ккэ Іэпылэгъуитлоу «Макроэкономика», «Микроэкономика» зыфилохэрэр Гъэсэныгъэмккэ Федеральнэ агентствэм ипрограммэккэ «Финансхэмрэ кредитхэмрэ» зыфилорэ сэнэхьатымккэ рагъэджэхэр студентхэм агъэгъэдэнхэу 2006-рэ илгэсым ыгъэхьазырыгъэх. Егъэдженымккэ Іэпылэгъу «Хьакыулахьхэмрэ бэдзэрымрэ» зыфилорэу Урысые Федерацием и Правительствэм епхыгъэ Финансовэ академием шыагъэунэфыккыгъ. Мыш пыдзагъэу кьэтлон Светланэ социальнэ технологиерэ члшлэ гъэ-Іорышлэныр афэгъэхьыгъэ шлэныгъэхэмккэ Академием икорреспондентэу зэрэщытыр.

Ешыгоо Светланэ зипэшэ факультетым хэхьэх финансхэмккэ ыккы кредитымккэ, информатикэмккэ ыккы вычислительнэ техникэмккэ, маркетингымккэ ыккы логистикэмккэ, экономикэм итеориккэ ыккы дунэе экономикэмккэ кафедрэхэр. Зэккэ кафедрэхэм япрофессорхэмрэ яккэлэгъаджэхэмрэ егъэджен Иофыр нахьышлоу зэхашгъэным, нахь гъэсэныгъэ куу ягъэгъэгъотыгъэным агу етыгъэу Иоф дашлэ, мэхьанэ ин зэратырэ научнэ ушэтынхэр зэхашх. Егъэджен Иофыр зэрэгъэхьагъэр ыккы зэрэрагъэккыларэр янэплэгъу зырым ишулагъэу кьакорэр кызгъэзэфгъэным пае учебнэ-методическэ комиссиеу факультетым иІэр Іэпылэгъушлоу шыт.

алгъэккыныр, ежы Иофэу ашлэрэм ехьышр Иофхэм и ашыгъэгъозэгъэнхэр, ясэнэхьатккэ дунэе шапхэхэм адырагъаштэу ыккы шулагъэ кьытэу Иоф ашлэн алгъэ-ккыныр ары.

Гушылэм пае, грантхэм язэнэкьоккыу «В Европу с Мегафоном» зыфилорэм доцентэу С. Хьамырзэкьор экономикэмккэ ушэтынхэу академикэу Н. М. Федоренкэм ыцккэ зэдзэгъэхэ Дунэе научнэ фондым игрантхэм язэнэкьоккыу доцентэу И. Мальцевар, клэлэгъэджэ шхьалэу Г. Ккэдэккыи ахэлэжыагъэх. Джащ фэдэу зэнэкьоккыу «Си Урысые — сэ сикхэгъэу» зыфилорэм хэлэжыагъэ доцентэу М. Іэшынэр. Мыш пыдзагъэу кьэтлон аужырэ илгэсхэм клэлэгъаджэхэу Г. Ккэдэккыи, И. Кьэлэшпаом, Л. Руновам, А. Дэргушпаом, М. Гутлэм, З. Хьэнахэкьом, Г. Цаловым экономикэ шлэныгъэхэмккэ кандидат диссертациехэр зэрэпхырагъэккыгъэхэр. Экономическэ теориемрэ дунэе экономикэмрэ кафедрэ ипашэу Тхьаккыушынэ Эдуард доктор диссертациер шытхьу хэлэу кьыушыхьатыгъ.

Факультетым щеджэрэ студентхэм янауачнэ-ушэтын Иофшлэн зэрэгъэхьагъэр тышигъэгъозагъ Светланэ. Аш кызырэхигъэщыгъэмккэ, финансхэмрэ кредитымрэ кафедрэ профессорхэм ыккы клэлэгъаджэхэм пэшэныгъэ студентхэм ашыдызэрахьэзэ, научнэ конференциехэмрэ «Іэнэ хьураехэмрэ» ахэлэжыагъ. Ары кьэс Иофшлэгъэ гъэзэфгъэмэ адэлэжыагъ. Аш фэдэу научнэ доклад 47-рэ агъэхьазырыгъ. Студентхэр аш кышчыуцхэрэп, ахэм янауачнэ Иофшлэгъэхэр кыхьэзыутирэ сборникэу финансовэ-экономическэ факультетым кышчыдагъэккырэм 32-рэ хьоу кьыдэхьагъэх. Аш нэмыккэуи тхыгъэ 14 МГТУ-м и студентхэмрэ научнэ Иофшлэгъэхэр зэхэуэгъагъэу кызышчыаутирэ сборникым кьыдэхьагъэх.

Доцентэу Л. Пригода пэшэныгъэ адызэрихьэзэ, студентігу — Р. Скляровымрэ М. Труновымрэ — Кьыблэ-Кьохьэлэ банкым Иофшлэхэр, Урысыем и Кьыблэ иапшгъэрэ еджэпкэ анахь инхэм яккэлэгъаджэхэр, аспирантхэр ыккы студентхэр хэлэжыагъэх научнэ-практическэ конференциеу Ростов-на-Дону шызгъахьагъэм.

ащ хэгъэхьогъэным иИофыгъохэр», «Къэралыгъом бэдзэр зыфшытыккэхэм члшлэу ащиубытырэр» зыфилохэрэм, нэмыккхэм афэгъэхьыгъэ «Іэнэ хьураехэр» зэхашагъэх.

Кафедрэм ипрофессорхэмрэ иккэлэгъаджэхэмрэ пэшэныгъэ зыдызэрахьэрэ студенти 6-мэ естественнэ, техническэ ыккы гуманитарнэ шлэныгъэхэмккэ анахь студенческэ Иофшлэгъэ дэгъур кыыхьыгъэным пае зэнэкьоккыу шхьэхьыгъэу Урысыем шлэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэккэ и Министерствэ зэхашгъагъэм хэлэжыагъэх. Группэу ФК-41-м и студентхэу Р. Хьейшхыр наркоманиерэ ашккэ бэдзэшлэгъэу зэрахьэхэрэмрэ япрофилактикккэ Урысые олимпиадэм хэлэжыагъ. Аш инауачнэ Іэшхьэтетыр доцентэу С. Хьамырзэкьор ары.

Я 5-рэ курсым и студентхэу Н. Крастелевари зэнэкьоккыу «Си Урысые — сэ сикхэгъэу» зыфилорэм хэлэжыагъ. Научнэ Іэшхьэтетыр доцентэу М. Іэшынэр ары. Джащ фэдэу я 5-рэ курсым и студентхэу Л. Зенковар экономикэмккэ ушэтынхэр шлэ-гъэнхэмккэ академикэу Н. Федоренкэм и Дунэе научнэ фонд игрантхэм язэнэкьоккыу хэлэжыагъ. Научнэ Іэшхьэтетыр доцентэу И. Мальцевар ары.

Группэу ФК-51-м шыщ студентэу М. Ккыкыр зыхэлэжыагъэр грантхэм язэнэкьоккыу «В Европу с Мегафоном» зыфилорэр ары. Аши инауачнэ Іэшхьэтетыр С. Хьамырзэкьор ары. Я 6-рэ курсым (заочнэ) и студентхэу К. Левиныр Росгосстрахым иятлонэрэ Урысые олимпиадэ хэлэжыагъ.

Факультетым шызгъахьагъэхэу ренэу Иоф шашлэ научнэ кружокхэу «Финансист», «Маркетолог» зыфилохэрэм. Ахэм илгэс еджэгъум кыккылоцкэ зэхэсыгъуи 10-м кышчымыккэу ялагъ, студентхэм ушэтын Иофшлэгъэу ялэхэм шатэгущылагъэх. Зэккэ доклады 124-мэ ашадэлулгъэх. Ахэр факультетым иккэлэгъаджэхэм пэшэныгъэ адызэрахьэзэ, студент 98-мэ кьагъэхьазырыгъагъэх.

«МГТУ-м шлэныгъэмккэ итхьамаф» зыфилоу зэхашагъэри гъэшлэгъонэу ккыуагъ. Финансовэ-экономическэ факультетым и студентхэм янауачнэ Иофшлэгъэхэм ккэухэу афэхьыгъэхэмккэ макъэ зэрагъэлурэ амалхэр

шызгъахьагъэх (факультетым истенд), ккэух шхьалэхэмрэ анахь мэхьанэшхо зилэ хьугъэ-шлагъэхэмрэ кьэбар жьугъэхэр цыфхэм зэралгъагъэлэхэрэ амалхэу «Зачетка», «Технолог» зыфилохэрэм кьащыхаутих. Научнэ-ушэтын Иофшлэным чанэу хэлэжыэрэ студентхэм шытхьу тхыльхэу, шлухьафтын льяплэхэу, рэзэныгъэу писъмэхэу афагъэшхошагъэхэр финансовэ-экономическэ факультетым и Ученэ совет хэтхэм апащхьэ щаратыжыгъэх, шафэгущылауагъэх.

— Факультетым ипашэхэм пкуныгъэ Иофшлэнымккэ ягухэлэ шхьалэр профессиональнэ шэпхэ льягэм тегъэпсыккыгъэу культурэшхо зыхэлэ специалистхэр, физическэу ыккы духовнэу, тегъэпсыхьагъэхэу лэныккы пстэумккэ кьэгъэхьазырыгъэныр ары, — ело факультетым идеканэу Ешыгоо Светланэ.

Шэны зэрэхьыгъэу, илгэс еджэгъур зыщырагъэжыэным МГТУ-м иа 1-рэ курс и студентхэм апае шлэныгъэхэм я Мафэ шырагъэккылы, зэлулэ игъэккытыгъэ афызэхашэ. Аперэ курсым и студентхэр МГТУ-м и Устав, студентхэм яшлэныгъэхэм зэрагъэхьагъоштым, уплгъэккунхэр зэрашлэры шлэклэм ехьыллэгъэ Положением, стипендиехэр, Іахьтэдзэхэр ыккы материалнэу Іэпылэгъу афэхьунхэмккэ нэмыккырэ шлэклэхэу МГТУ-м шагъэфедэхэрэм яхьыллагъэхэм, факультетым егъэджен Иофыр зэрэщызэхьагъэм нэлуасэ афашлэх. Шхьаджэ ежы анахьэу ыгу рихьырэр гъэунэфыгъэным пае зэлулэм иккэухым студентхэм анкетэхэр зэхарагъэгъэуцох.

Хэгъэунэфыккыгъэн фаер факультетым и студентхэр Иофхьабзэ зэфэшхьафхэм фэгъэхэу зэрахэлажэхэрэр ары. Адрэ илгэсхэм афэдэу аужырэ илгэс еджэгъуми Адыгэ Республикэм иубилей фэгъэхьыгъэу, клэлэгъаджэм и Мафэ ехьуллэу, Илгэсыккэм ехьыллагъэу дэпкь гъэзетхэм язэнэкьоккыуагъ афагъэхьазырыгъагъ. Джащ фэдэу я 3,4, 5-рэ курсхэм я студент 15 «Аперэ курсхэр студентхэм ящылаккэ хэшгъэнхэр» зыфилорэ мэфэккым, фэшхьафхэм ахэлэжыагъэх. Мыш дэжыым кышчыхэдгъэщын илгэсыккэ кыыхьаным ыпккэ, студенческэ активым иа 3-рэ корпус кьабзэу,

сыжыгъэх, аш шытеккыуагъэхэм афэгущылауагъэх.

Гъэтхапэм и 8-м ехьуллэу факультетым и студентхэм тематическэ дэпкь гъэзетхэр кьыдагъэккыгъэх. Мы мазэм я 3 — 4-рэ курсхэм ашеджэрэ студентхэм доцентэу Е. Мальцевам игъу-сэхэу клэлэцыккы Іыгышлэм шэмбэт шлэхьаф шызгъахьагъ. Клэлэцыккы Іыгышлэм ипашэрэ Иофшлэхэмрэ лэшэу кьазэрэфэразэхэр зэрыт рэзэ тхылэ факультетым идеканэу Ешыгоо Светланэ кьыфарагъэхьыгъ.

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаккыушынэ Асланэ зэлулэгъоу гъэтхэпэ мазэм дырялагъэм факультетым и студентхэри чанэу хэлэжыагъэх. Егъэджен Иофым, зэрэпаоу республикэм ихэхьонгъэ афэгъэхьыгъэ зызэшлэхыгъо Иофыгъохэр зэлулэгъум кышчалэгыгъэх, шызгъахьагъэх.

Жьоныгъоккэ мазэм ыккэ кураторэу П. Абыдмерэ студентческэ активымрэ клэлэцыккылар кьэухьумэгъэнхэм и Мафэ кызышчысыным сабийхэм я Мыекыуапэ Унэ ккогагъэх. Факультетым шаугъонгъэ ахьшэмккэ ахэм шлухьафтынхэр, джэгольэ зэфэшхьафхэр, Іэшлу-Іушлэхэр, пхьэшхьэ-мышхьэхэр кьафашцфхи, клэлэцыккылар афагошчыгъэх. Кьыхэдгъэщын мыш фэдэ Иофшлэхэр зэхьэгъэнхэр факультетым щеджэхэрэмккэ, ахэр езыгъаджэхэрэмккэ шэнышлу хьугъэу зэрэщытыр.

Ілшэклэ шысэу кьэтхьыгъэхэм кьаушыхьаты Ешыгоо Светланэ пэшэныгъэ зыдызэрихьэрэ финансовэ-экономическэ факультетым Иофшлэхэм зэгуры-Іоныгъэрэ зэдэлэжыныгъэрэ ахэлэу студентхэр пкуныгъэмккэ ыккы егъэдженымккэ анахь мэхьанэ зилэ Иофыгъохэр кьыдалыгъэхэзэ, япшэрылхэр гуетыныгъэ ин ахэлэу зэрагъэцаккэхэрэр. Аш льяпсэу фэхьурэр ежы Светланэ исэнэхьат шлулэгъоу фырилэмккэ шысэтэхьыпкэ афэхьыгъэу, акылыгъэ хэлэу илофшлэгъухэр зылышэнхэ зэрилгъэккырэр ары. Аш пае, цыфыгъэ дахэккэ гур кьэзышцфэу, зилофшлагъэхэм осэ ин кьафашлэры шлэныгъэлэжыу, лэпккым инэхьыи кьэзыухьумэу аш ижыгъо шлэзмэ зыккэ ашыщ адыгэ бзылгыгъэм нэшлуккэ усплэы ыккы урэгущхо.

ШЭКЮ Мир.

**«Хэгъэгъоу класэр!
Лъэу скъэтыр
зэкIэ къэуцъылыфэ,
Уигъогу зафэ сэ
сырыклошт».**
МЭЩБЭШIЭ Исхъакъ

МАМЫРНЫГЪЭР ДЫШЪЭМ НАХЪ ЛЪАПI

Хэгъэгъу ззошхор къызежъагъэр мы мафэхэм илъэс 69-рэ хъугъэ. Ар охътэ макIэп, тешIэжыгъ мы хъугъэ-шIэгъэ Iаем лIэшIэгъуныкъом бэкIэ нахъыби, ау шIэжымы, цIыфыгукхэм къарынагъ тхъамыкIэгъо гуимыкIыжъэу зэо мэшIошхом къычинагъэхэр.

Нэбгырэ миллион 26-м къехъумэ апсэ шагъэтIылыгъ зэо хъазабым; ныбжъ зилы, ныбжыкIи, кIэлэцIыкIуи, сабий быдзашъуи — бзылфыгъи хъулыфыгъи зэо шIуцIэм зэхэд илагъэп — зынэсырэр ылыпкIыштыгъ, зыIукIэрэр ыукIыштыгъ. Ау «машэ зытIырэр, машэм ефэжы» — фашизмэм игухэлъ бзаджэ къыдэхъугъэп, зэкIафагъ, иб рагъэзыхъабыгъ советскэ цIыфхэм яхэгъэгъу шIульэгъу гъунэнчъэрэ япсэмыблэжынгъэрэ яхъатыркIэ, псэ хые миллион пчъагъэ зыщыфэхыгъэ заом зыкъыIэпахыжыгъ, мамырныгъэм пелэн дышъэ зэрэщымыIэр ТекIоныгъэм къыушыхъатыгъ.

Непэ тиогу къаргъо, титыгъэ фабэ, гоIу. Илъэс 69-кIэ узкIэ-Iэбжымэ лыгъэр зыщылыпкIэгъэ чIыгу кIыжыгъэм ышъхъашъо гъэмэфэ уахътэм хъопсагъоу лэжыгъэ хъасэхэр щоуалъэх: коцыр дышъэшъо-дэнагъоу; семчык шъхъэхъурэе зышIугъохэр кIырыцэ Iупэху мафэ къэс тигъэм пэгъушIуатэх; тижъи къабзэ, типси къаргъо. Ау тиблэ-кIыгъэ тыфызэплэжыжымэ, «псэр атызэ, напэр зыщашъыфгъэ» зэо охътэ кIын дэдэр нэм

къыкIэуцо. Сыдзущтэу пщыгъупшэштха цIыф лъэпкъым ирэхъат пае зыпсэ шъхъамысыжыгъэхэр? Сыд фэдиз хэгъэгъу шIульэгъуа, сыд фэдиз псэмыблэжыныгъа, сыд фэдиз гукIочIэ лъэша ахэм ахэлъыгъэр? Хъадэгъум ахэр щыштагъэхэп, лIыгъэр ащ ыкIыIу къызэриуцожыштыр ашIэщтыгъ. ЧIыгум, Хэгъэгъоу Ным, лъэпкъым ахэр сыдигъуи фэшъыпкъагъэх, «лIыгъэр» ахэмкIэ гушIэ кIодыягъэп, «лIыгъэр», «хэгъэгъу шIульэгъур» — ахэмкIэ зэкIэмэ ашIагъэ. Арыба цIыфгъэ инэу мы дунайшхор зылыгъыр.

Зэошхом ыгъэхъагъэр — зэтирутыгъэр, зэщичыгъэр, ыгъэ шъхъэшъхъагъэр зы цIыф гъашIэп, зы унагъоп, зы къуаджэп, зы къалэп. ГуимыкIыжъ мыхъомышIагъэхэри гъэунэфыжыгъуаеу бэдэдагъ. Нэпс макIэп, лыуз макIэп цIыфхэм рагъэхыгъэр, ащэчыгъэр а охътэ жъалым щэчыгъуаеу. Зэфэнчъагъэр, къэрарынчъагъэр лъэпэмыгъэкIо мыжъоу, советскэ къэралыгъом ыкIи нэмыкI хэгъэгъуэху ащ къыготыгъэхэм ягъогупэ тельыгъ. Ау зэфагъэм Тхъэм зыригъэу-зэнкIи, хыягъэр текIуагъ жъалымагъэм. ЛыпсыкIэ гъэшъокIыгъэ мэфэшхоу — **жъоныгъуакIэм и 9-р, ТекIоныгъэм и Мафэ**, мамырныгъэр, шъхъафитыныгъэр зилъэпIэ цIыф лъэпкъ пстэумкIэ мэфэкI къызэрыклоп, **мэфэкI ин дэд. Илъэс 65-рэ хъугъэ ТекIоныгъэр къызыдахыгъэр, ар тыхэгъэгъу ита-**

рихъкIэ хъугъэ-шIэгъэ гушIогъо дэд.

Еми шIуми, зэрэхабзэу, гъашIэм лъэуж шашIы, ау ем зыкIэрытчэу, шIум ыльэныкъо танэлъ дгъэзэныр, тэ цIыфхэми, шэны тфэхъугъ. Ары, усаклом зэриIуагъэу, «Уиблэжыгъэ ушымыгъуазэу, джырэ дунэе дахэм уасэ фэшIын плэжышIтэп», джащ пае зафэтэгъазэ хэгъэгъу ыкIи лъэпкъ тарихымы, граждан ыкIи Хэгъэгъу ззошхом цIыфхэм ялIыхъужыныгъэ ин зынэсыштыгъэр, тэ, заор кинофильмэхэмкIэ е тхылъхэмкIэ зышIэхэрэм, саугъэтыбэу блэжыгъэм шыхъат фэхъухэрэмкIэ тэгъэунэфыжыжы.

Илъэс 69-рэ тешIэжыгъ ззошхор къызежъэгъагъэм, ау псэ минишъэ пчъагъэу ащ ыгъэгъугъэхэр тшымыгъушшэнхэр — цIыфыгъэ шапхъ. Насып шыIэ-кIэ гъогур тэгъэгъотыгъэ лIыхъужхэм — ини цIыкIуи шъхъашъэ афэтIынымы, ацIэхэр шIукIэ, дахэкIэ тIотэныр атефэ, къалэжыгъэ шъыпкъ.

ПШЪЭШЪЭЖЫЕ ИГЪОНЭМЫС

Хэгъэгъу ззошхом илыгъэ плыыр-жъэр адыгэ чIыгуми къынэсыгъагъ. ЗыныбжыкIэ зытефэр хъулыфыгъэхэр ыкIи бзылфыгъэ ныбжыкIэхэр заом кIогъагъэх. Къуаджэхэм, станицэхэм, къутырхэм къадэнэгъэ нэж-лужхэмрэ кIэлэцIыкIу Iэ-тахъохэмрэ пным лъэхъу едзы-

гъэнымкIэ, тидзэхэм, Хэгъэгум, партизан отрядхэм яшIуагъэ арагъэкIынымкIэ зи къатенагъэ шыIэп. Адыгэ хэкуми, нэмыкI хэкухэм афэдэ къабзэу, зыцIэ къепIон ыкIи пщымыгъушшэн фэе лIыхъужэ цIыкIубэ иI. Ахэм ацIэкIэ агъэуцугъэ саугъэтхэм непэ тиреспубликэ мэхъанэ шафашIы, цIыф шIэжыыр ахэм агъэлъэшы.

Мыекъопэ районым ит станицэу Даховскэм къышыхъугъагъ пшъэшъэжые IорышIэ IэпкIэ-лъапкIэу Надя Гнездиловар. Заор къызежъэм ар я 6-рэ класым щеджэщтыгъ.

Шъхъац кIыхъэ зэгохыгъэр тIоу благъэу, цыджэнэ чIэпцIэ пшъэпIэ фыжыыр ренэу гъэчыгъэу, урок пэпчэ псым фэдэу къылуатэу, Iуш дэдэу, еджэнымкIэ чанэу — джары Наде цыкIур зэрэщытыгъэу къалотэжырэр. Пшъэшъэжыем гугъэпIэ дахэхэр къыздырихъакIыштыгъэх — ины зыхъукIэ кIэлэегъаджэ хъумэ шIоигъуагъ, ау пыижымы гугъэ пстэури зэхитэкъуагъ.

Нэмыц техаклохэр станицэм къыдзэрэтэкъогъагъэх. АхъункIэщтыгъэх, агъэтIысыштыгъэх, аукIыштыгъэх лажы хъакIи зымыIэ цIыфхэр.

Фашистхэр Гнездиловхэм адэжэ къыдэуагъэх. Наде цыкIумрэ януэ Прасковья Иосифовнамрэ аубытыгъэх. Сымэджэщым ичIыунэжэ цIынэ ахэр чIа-дзагъэх. Советскэ дзэкIолIхэм яшъуызхэр мыщ шаIыгъыгъэх. ИхъапIэр зыгорэуштыгъэу полицей-

скэм жы тIэкIу къыригъэхъанэу къызыIуехым, пшъэшъэжыем янэ нэмыщыр дэгъушIэ фэдзэ ыгъэплгъэхъугъ, ар къызфигъэ-феди Наде чIыунэм къычIэлъэти, унэкъогъу зышIыгъ. Хъазабым къыIэпызыжыгъэ пшъэшъэжыер егушшысэжыгъэп, партизанхэр зыхэс мэзым кIиIагъ хъурэ-шIэрэр зэкIэ афилотэнэу.

Гулэрэм щыни нэмыкIи ышIэ-жырэр. Наде пшъыгъи пагъи иIэжыгъэп. Ыужырэ мафэм партизан отрядыр станицэм къекIуи, аубытыгъэхэр зэкIэ шъхъафит ышIыжыгъ. Станицэр шъхъафит ашIыжы зэхъум, Наде цыкIум хъадэгъушэр къытефагъ ыкIи иаджал къэсыгъ.

Поселкэу Тульскэм дэт саугъэт лъапсэм 1941 — 1945-рэ илъэсхэм шыIэгъэ Хэгъэгъу ззошхом лIыхъужыныгъэ щыезы-хъэгъэ пионер лIыбланэху фэхыгъэхэм ацIэхэр тетхагъэх. Ахэр: «Федя Токаревыр, Надя Гнездиловар, Степа Пономаре-выр, Юра Сазоновыр, Нина Каменевар, Коля Токаревыр».

Мы саугъэтыр 1972-рэ илъэс-ым, пионер организациер зы-зэхашагъэр илъэс 50 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэу Мыекъопэ районым ипионер цыкIухэм гъу-чыжъутои гъуагъэ атыгъэм кIэжы-гъэ ахъшэмкIэ агъэпсыгъагъ.

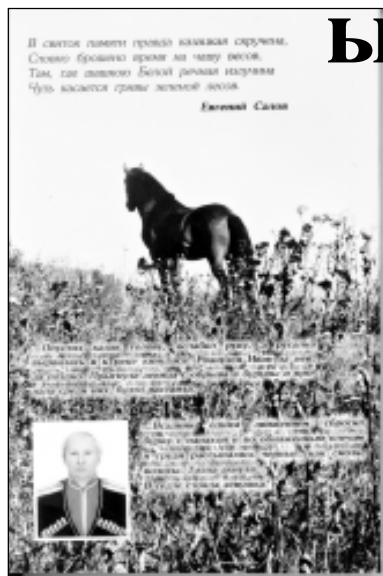
Мы зэкIэ зигугъу къэсшIы-гъэр, къэстхыгъэр, тиблэжы-гъэр, тигъэгъу итарихъ щыщых. Пшъэшъэжые игъонэмысэу Наде Гнездиловар къырыкIогъэ къэбарымкIэ хэгъэгъу шIульэгъу ин дэдэм, псэмыблэжыныгъэм тинепэрэ шыIэкIэ дахэ къызэ-ракIэлуагъэр кIэзгъэгъэхы сшIо-игъуагъ.

Ащи изакъоп, зафэу, шъып-къэу упсэуныр цIыфгъ — ары-ба лIыгъэм икъежъапIэри!

Мамырныгъэр дышIы дани апелэрэ тын лъапIэу зэрэщытыр тыгу пытэу итыубытэн фае.

ТХЫЛЪЫКIЭХЭР

КЪУШЪХЪЭ ХЭКУМ ИХЪИШЪЭХЭР ЫКIИ ИКЪЭБАРХЭР

ТхакIоу Евгений Саловым итхылыгъэу «Девичий камень» зыфиIорэр икIыгъэ илъэсым къыдэкIыгъ. Ащ КъохъэпIэ Кавказым епхыгъэ хышъэхэр ыкIи хъугъэ-шIэгъэ къэлотагъэхэр къыдэхъагъэх. ЧIыпIэ гупсэм къэкIухъан-зекIон зэфэшъхъафхэу авторым щышIыгъэхэм ахэр зэкIэ къыкIэлуагъэх, зыIукIэгъэ цIыф гъэшIэгъонхэми макIэп зыхагъэдэлъагъэр. Аузэ илъэси 10 пчъагъэхэм ахэр ыугъоихзэ Саловым зэлугъэкIагъэх, шIу-кIаерэ итворческэ «пхъуантэ» дэлъыгъэх. Охътэ щымыIэм ыIэ ахэм анигъэсыштыгъэп. Зэхэ-пхыгъэ жэдэкI къэбар цыкIуми

купкIи шъуаши фэшIыжыын зэрэфаер хэткIи нафэ. Анахъ мэхъанэ зилэр тхыдэм е хышъэм хэлъ гупшысэ шъхъалэр умыгъэ-фыкъоу къэбгъэгъунэныр, нэмыкI цIыфхэм алъыбгъэлэсыныр ары.

А Iоф мыпсынклэр авторым зэрэзшIуихыгъэм ишыхъат мы тхылъ IэпкIэ-лъапкIэр.

Ущыпсэурэ чIыпIалъэм ехы-лэгъэ тхыдэхэр, таурыхъэр, къэбархэр арыба узылушъу, акъылыр къэзгъэушыхэрэр, гупшысэм къэкIуапIэ фэхъухэрэр.

Тхылъым сюжет гъэнэфэгъэ зэмылIэужыгъохэр зилэ хышъэ ыкIи хъугъэ-шIэгъэ 40 фэдиз

къыдэхъагъ. Ахэм ахэлъ акъыл-къулаим ухэтми гъэсэпэтхыдэ ыкIи шIэныгъэ ахэпхэу, мыщ фэдэ тхыгъэхэм уихэку, уикъа-лэ, уикъуаджэ ыкIи мы шъо-лырым щыпсэурэ (щыпсэугъэ) лъэпкъ лъапсэм итарихъ пшIэ-нымкIэ мэхъанэшхо яI.

Евгений Саловым ыпхъоу, фило-софие шIэныгъэхэмкIэ канди-датэу, Москва щыпсэурэ Свет-лана Саловам игушыIагъэ, «Сви-ток памяти» («ШIэжымы итхыгъэ зэкIоцIышыхъагъ») зыфиIорэм тхылъыр къызыIуехы.

Хышъэхэр ыкIи къэбархэр хэти ицIыкIугъом къышгъэжъа-гъэу зэхихыгъэхэу, ежэ щыц хъужыгъэхэу къыздырихъа-кIыхэу зэрэщытыр ащ къышело. УильфипIэ пшIэнымкIэ ахэр зэрэлъубытыпIэ дэгъухэр кIэгъэ-тхы. Блэжыгъэр нэгум къыкIэз-гъэуцожьыри, лъэпкъым ишэн-хабзэхэр тфэзыухъумагъэхэри ахэр арыба.

А пстэури умышIэу къушъхъэ-чIэсхэм е къэзэкъхэм пасэм ящыIэкIагъэри, адунееплъыкIэ зынэсыштыгъэри бгъэунэфы-шъуштыгъэ. Ары лъэпкъ жэрыIо творчествэр лIэужхэр зэзыпхы-р кIэпсэ пытэ зышIырэр. Ижы-р чIыпацIэхэр, псэукIэ хабзэ-хэр, гъэпсыкIэ-шIыкIэхэу ахэ-лыгъэхэр, обществэр байхэмкIэ ыкIи тхъамыкIэхэмкIэ зэрэзте-

утыгъагъэр, чIычIэгъ байныгъэ-хэу къыхагъэщэу къагъэнафэхэ-рэм къаушыхъаты.

Е.И. Саловым итхылыгъэу «Де-вичий камень» зыфиIорэр та-рихымыкIэ, краеведениемкIэ, ту-рист зыплыхъанымыкIэ матери-ал гъэшIэгъон къодыеп, ар къу-шъхъэ хэкум иблэжыгъэ ыкIи инепэрэ шыIагъэ ззыгъашIэхэ-рэмкIэ IэубытыпIэ дэгъу.

Зы хышъэ къэлотагъэ ыцI тхы-лым шъхъэ фэхъугъэр — «Де-вичий камень». Ащ къыкIэлъэ-кIох зыр зым нахъ гъэшIэгъо-ныжъэу, «Золотая царица», «Три стрелы», «Магометово ущелье», «Княжеская любовь», нэмыкI-хэри.

Саловым итхылыгъэу къышы-тыгъэ тхыгъэ пэпчэ лъэныкъуа-бэкIэ уегъэгъуазэ.

Джы мы тхылъыр зэхэзгъэу-цаугъэу, ащ Iоф дэзышIэгъэ авторым кIэкIэу нэлъасэ шъу-фэтIыны.

Евгений Саловыр — поли-тик, тхакIо, журналист. АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ипарламент культурэмкIэ, спор-тымкIэ, СМИ-хэм, обществен-нэ организациехэм адэлэжыгъэ-нымкIэ и Комитет ипаш.

**НэкIубгъом итхэр къэзытхыгъэр
МАМЫРКЪО Нурыет.**

ЕМЫЖ Нурбый: «Зы шапхъэ тытетэу тылэжъэн фæе»

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъушлоу Ожэ Аскэрбий адыгэ лъэпкъым, адыгагъэм, цыфыгъэм, диным еплъыкIэу афыриIэхэр къызылотыкIыр итхыгъэхэр бэрэ гъэзетым къехъэх. Джасц фэдэу «Диным фэгъэхъэгъэу гуныгъэ заул» зыфиIорэ статъяу бэ зыгъэжумэкIыр Iофысыом, ау бэрэ игугъу ашIыми, зэшIохыгъэ мыхъурэ хъадэ фэIо-фашIэхэм афэгъэхъыгъэ итхыгъэ жъоныгъуакIэм и 20-м Аскэрбий «Адыгэ макъэм» къыригъэхъагъ. УнцIэу къыIэтыгъэхэм яджэ-уапхэм ыкIи дилнэгъэхэм ахэм еплъыкIэу афыриIэхэм таццэгъэгуазэ шIоигъоу Аскэрбий итхыгъэ икIэухым къышчыкIэлъэIугъ.

Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ ащыпсэурэ
быслымэнхэм ямуфтиуе Емыж Нурбый Ожэ Аскэр-
бый кытхыгъэм изуану еджагъ, ац гүмэкIыгъоу
кыйIэтыгъэхэм адыригъаштэзэ джэуан игъэкIотыгъи
къаритыжыгъэ.

— Аскэрбий итхыгъэ узгупшысэи фэе Юфыгъуабэ кыщи-лэтыгъ, — кыелуатэ Емыж Нур-бий. — Упчлэу кыгъэгъуцугъэхэр зы нэбгырэ гупшысаклэу зэрэщытыри кыщцелэ. Мыр лэпкы Иофру зэрэгъэспыгъэр, тинэхъэигохэм тызэрэзеклорэр, шэпхъэнчыгъэгъу ыкли егъэлыягъэу кыгъахфэхэрэр зы шапхъэ игъэуцогъэнхэ зэрэфам кытегушылэзэ кыкълэлыу мы хэм динлэжхэм джэуапхэр кыратыжынуу. Аскэрбий зыфи-лорэр тэрэз. Нэбгырэ пэпчэ ыло-рэм тетэу узеклон ыкли дебгъэш-тэн плэкълыштэп. Ау непэ тыа-дыгъэ быслымэн лэпкэмэ, тыхъярхэми тинэхъэигохэмэ зы шэпхъэ хэжыгъэм тытетэу амал зэрилэкълэ ташызеклон фэе. Сыда ауштэу зыкълшымытыр, здемыгъэштэныгъэхэр сыда чылэ пэпчэ зыклэдэлъыр? — елошэ къэуцпчэ Аскэрбий. Къасломэ сшлэиогу еджагъэу, дин гъэс-ныиэгъэ илэу адыгъ хэкум нэбгы-ритф нахэ зэрымсыр. Адрэхэр, урысхэм ягуаклэ, «самоучка» зыфалохэрэп афэдэх. Ыпэкълэ шылагъэхэм ашлагъэу, къальэ-гъужыгъэхэм атэтэу тифэфндхэм янахыбэмэ непэ хъадэ фэлэ-фашлэхэр зэрэхэх. Ау ар кы-зэмыкълухэрэри шылэх, сыда плэмэ зыгорэм кырахыгъэмклэ тэ тылжжэнэу шытэп. Тыхъадэ фэлэ-фашлэхэр непэ диным уте-тэу зепхъанхэ е диныр шыбгъэ-зыеныш, адыгъ шэн-хабзэх-эмклэ зепхъанхэ фэе. Ау диныр шызыгъэгъэхуэу хъадэм ифэлэ-фашлэхэр зезыхъэхэрэр сэ сшэхъэкълэ кызыгурылохэрэп. Хъадэм джыназ нэмэзи, днухыи фэпшлын фаеу дин хабзэхэм агъэнафэ. Ащ фэдэ пшъэрылэу Алахыталэм динлэжхэм кыт-фишылгъэр тэ дгъэцэкълэн фэе. Ау Аскэрбий кызыэригуагъэу, «ре-жиссировать» ашлэзэ джы гы-нынр кыыхадзэ, «джы зыпыгъэ-уж», «джы моуцтэу шлы» зылохэрэр гум ыштэхэрэп. Сыда плэмэ цыфыу кын зилэм ыгу кыкълэу, ихъадэ ежэ зэрэфам фэдэу ыгъэещт. Яна, ята, ыша, ышыпхъуа, исабяи, кынэу кы-фыкълэуыгъэр ежыыр зитхъа-мыкълагор. Арыш, нэпсыр уфа-емэ къебгъэхыныр, уфаемэ бгъэ-уцужыныр тэрэзэп. Ыпэкълэ кызыэрэтуагъэу, быслымэнэу непэ адыгъ хэкум исхэм хъадэ фэлэ-фашлэхэмклэ зэфэмыдэны-гъэу тазыфагу илым лпансэ фэ-хъурэр шхъаджэ зэрэзыхыгъэм фэдэу диныр зэрилэжыырэр ары.

Нурбий кызырлыагэмклэ, 2000 — 2002-рэ ильэсэм «Дунаим ехыжыгэмэм ифёло-фаш!» ылоу тхылъ цыкыкы кыдагыэкли, мин 15-м еху адыгэ хэкум шагочыгэ. Ау тидинлэхэкум, тифендхэм, хьадгэзтылгыхэм, тичылэхэм адэсхэм а тхылбым итхагэхэр зыгу римыхыггэхэр кьахэклыгэ.

— Тэ, быслымэнхэм, непэ динэу тигэр зы, — ёло муфти-им. — Непэ дунаим тет быслымэн миллиардрэ миллион шьитгүрэ хьүүр зы дин, зы Кьурлан, Пегьымбарым ихади-

сүхэр зэралэжхэрэр. Адыгэхэми арабхэми зы дин алжбырэр. Арышх, нэпэ а тхылъымкIэ кьатIохэрэр диним кыхэхыгээ шыыпкьэу шытых. Тыбыслъымэн зылохэрэм алэгъугтэр адрэхэми арагашIэ зэрашонгоом кыхэкIэу, зэгурымIоныгтэхэр азыфагу кьехьэх. Ахэм кьапкьырыгтэхэ Ожэ Аскэрбый упчIэ кьегъэуу: «Хэта ашкIэ бгъэмысэщтыр?», «Хэта тыздэлэжхэн фаер?». МышкIэ кьасIомэ сшIонгоорт тэ, динлэхьхэм, кьатIохэрэр зэрэпэгъэсехэрэр ары. Шызыгъэзыехэрэр нэпэ амалыкIэ гьот зилэху яхадэхэм бэу афашIэу кьэзыгъэлэгъон зыгу хэлхьэр ары. Ари нахьыбэрэмкIэ шьорышIыгъэм кыхэхкIы. Ащ нахьышIу цыфыр псауэз фэтэгъуыгашIи, опсэуфэ тэжьюгэгъатхы, даху тыфышыжугъэти. Опсэуфэ ыгу хэтымыгтэкIэу, Iэдэбэу тиджьюгтэпсэуба. Тэ джары тызыкIэдаорэр. Цыфыр зылIахэкIэ фэшIэжыерэм сыд ишIуагтэ кьекIыжын, сыд аш кьышIэжын. Джаш фэд цыфыр дунаим зехыжыкIэ тыштэгъужы. Ащ нахы нахьышIуба псауэз тышцыхтумэ, цыфхэм ашIэным пае иыцтху гъэзет нэкIубгъохэм кьарыдгъахэмэ, радиом кьедгъаломэ, телевидениемкIэ ядгъэлэгъумэ. Цыфым ар нахь гуапэ шыхунба шылэзэ иыцтху ззыхыжымэ?

Алахталэм Къурлан лъаплэу кырыгъэхыгъэр джы нэлэу ырысыбзэкӀи адыгабзэкӀи кыдыгъэкӀыгъ. Ерджэхэба, хьадэм фэгъэхыгыгъэу зы гушыӀи Къурланым зэримыгъэр къагурэрэллоба. Цыфыр кызыхьурэ сыхъатым къышгъэжагъэу олгъэбыфгъогоу кыкълурэр, зэрзеклон фаер Къурланым итхэгъ, джары нэлэу бысылмэн динкӀэ тызджэрэр. Цыфыр зылӀкӀэ илъэс тешӀэфкӀэ диным удэлжэжыншыгъ, а уахьгъэр зытэкӀыкӀэ пшыгъупшжыбшт нэмӀымэ ар шӀорышыгъэ зекълуаӀи нӀлӀп. Мыхэр зкӀэ сценэм тегъу артистхэм къагъӀлэгъорэ спектаклым фӀэд хъужыгыгъэх.

Мыш фэдэ чыплэ горэ Аскэрбый кыгтыгъэм хэт: «Шыпкэ, мы лофыгъм фэгъэхыгъэу тхыгъэхери чылэх, ау ахэр зэкIэмн кабыл тэшIа, тэгъэ-цакIэхэ? Агу кыпарамыгъау, ефэндиш зэлукIагъэу ягупшыси, язекIуакIи зтефагъэу слъэгъу-гъэл, къэсшIэжьырлп. Ахэм азыфагу зэнэкъокъушхо илъ. Динлэжьхэм ашкIэ зыкIыныгъэ ямылэу, тэ, цыф кызызрыкIохэм, ар кыгъэхэфна?»

— Тэрээ кыһорэр Аскэрбый, сыригүм. Джыри кыэээлжыкы, непэ тиефэндхэм уазыхаплэклэ, ахэр ыпэклэ хэбээ йофышлэ-штыгээх, клэлээггаджэштыгээх. Аныбжкхэ кыатефи, ахэр пенси-ем зэкхохэм амал шымылэм ыпкэ кыкхэу ефэндэ хуугээх. Адыгэмэ «Цу зымылэм чэм клэшлэ» алуаг. Арышэ, дин шлэныгээу ялэр зэрымкүрэм пае диным кыпкырыкхэу мы-хэм гушылэ тэрээ кыалон алэ-хэрзп. Ау ыпэклэ альэгбугэа-

гээмклэ, зэхыхыггагээмклэ улс-
ун зыхуулкэ, аш зэдэмьштэ-
ныггэхэр, зэгүрүмыоныггэхэр
кыпыкылыштх. Дунаим шлэ-
ныггэлэжытлу тетэп ялорэ яшлэ-
рэ этефэу. Джащ фэд ефэнд-
хери. Ефэндхэм ялорэ яшлэрэ
зетэфэттэп егыашлэми хыдэм
ифэлэ-фашлэхэм афэггэхыгыгэ
тхыльхэм итхаггэр зэклэми зэда-
мыштэм. Сыда плөмэ а тхы-
лыр, баи тхымыкыи зытырмы-
фэу, зэклэми афыхыгыгэу гып-
сыггэ. А зэгүрүмыоныггэхэр
кызыхыкыхэрэм ащыщ ефэнд-
хэр тэ тилжыаплэ кызыремып-
хыггэхэр. Ефэндыр непэ чылэ-
дэсхэр ары хээыдзын фитхэр,
лэжыапкэлэри ахэр ары кызыты-
хэрэр. Лэжыапкэ яттынэу амал
эрэщымылэм пае ахэр тэ дгэгэ-

ДИН ЮФЫГЪОХЭР

нэфэнхэу, тэдэлэжээнэу хуэрэл. Арышъ, тэ тызэрэфаем фэдэу зэ-
пхыныгъэ тэрэз Дин гьэлорышлэ-
плэрэу чылэхэм адэс динлэжъ-
хэмрэ задьдэрлэл. Аушутэу шы-
мытыгыэмэ, тиефэндхэм ялоф-
шлэн зэрээхашэштэм еклолэлкэл
тэрэз кыфэдэгъотын тлэкълыгъ-
штыгъэ. Ау кыюмыпхыгъэ
цлыфыр сыдэуштэу бгъэлэжъш-
та? Аруу шытми, тиефэндхэм тэ
тиамалыр алытэгъэлэсых. Та-
кыгурыломэ дэгъу, ау тыхкыз-
гурымылорэ нахыб. «Ятэжъмэ
ашлэгъагъ» ало. Ятэжъмэ
ашлэгъагъэмклэ непэ узеклонэу
хуэрэл, сыда плэмэ шылэныгъэр
зы чыплэл итэл, ыпэкэл лъэклуатэ.
Ятэжъхэри хуэкшоштыгъэх, тэри
тыхуэкю. Хэмыуэкюн цыф ду-
наим кытэхуагъэл. Ятэжъмэ
ашлэгъагъ тэлэклэ, ахэр бгъэ-
нышъхъэ унэмэ ачлэсыгъэх, тэри
тачлэсышта? Адэ ятэжъхэм
тхакли еджакли ашлэштыгъэл,
сабийхэр хылушъом ахыти
ашэштыгъэх. Тэри аруштэу
тызеклошта? Ашыгъом ятэжъ-
хэм зарагагъапшэба шэн дахэу,
лэдзбэу, адыгагъэу, шъхэкэлэ-
фагъэу, бзыльфыгъэм, нахыб-
жым афэгъэхыгъэми, зэфышы-
тыклэм фэгъэхыгъэми, дэхагъэу
ахэлэсыгъэ зауэм. Сыд пае ахэр
члэтынагъэха? Ахэр члэтынэхн,
нэмыклэу тэ тызыхаехэр дгъэ-
клэрэклэзэ шылэныгъэм хэдгъэ-
хьагъэх. Гушылэм пае, цлыфыр
шлэфэкэлэ тыхэтэпэмыхэ, ар
псаоу шылэзэ мазэм, илэсым
кыклошл ыдэжъ тымыклоу кы-
хэклы. Зылэлкэлэ тыгъызэ, тыжэ
кызырихэу тыкуозэ дгъээнэу
тэкло. Исымэджэгум, икыны-
гъом ыдэжъ уклоу узыкълэмыуп-
члагъэм сыда зылаэхэкэлэ ыдэжъ
ыдэклэклорэр? Сыда непэ псауэзэ
ыдэжъ тызыкълэмыклорэр, псау-
зэ ыгу кызыкълэтымылэтырэр?
Сыд пае ахышэу итгъэкхуэхэрэр
сымаджэм фэтымыгъэлажъэрэ?
Тхьапша непэ аш фэдэу тилэр,
исымэджэгум тымыгъашлоу,
дахэу тыфышымытэу, етланэ зыл-
лэрэ ужым шытхуэ зехъуэ ыуж
тызклихьажырэр? Бэ аш фэдэу
тызуаилэрэр. Арышъ, Аскэрбий
кылытэрэ гүмэкълэгъом сс сьхъэ-
кли. сыгүкли лэсэгъашта.

Мыш фэдэу чыплэ горэм кышело «тихэздагьэхэр «спектакль» шыыпкэ зэрэхьугэхэр...» Тэрэз кызыфилорэр. «Тыкэсышь, тыныр кыхадз», — алоз хьадагьэм дэхьэх. Мыр магнитофонз ныла уфамэ зэхэбгьэнэнэу, уфамэз бгьэкло-сжьыненэу. Ашыгьүмэ, ыгу кьесорэп ар, шыорышыгьэклэ мэгы нахь. Зыгорэм ил ыгьээнэу бзыльфыгьэм сьд иоф хэлэ? Зыгорэм ишхьэгьүсэ бгьэенэр хьайнапэ. Адыгэмэ егьашл ахэлгыгьтэп умышлэрэ хуульфыгьэр бгьэенэр. Уигупсэмэ, пшы-мэ, уятэмэ бгьэенэн емыкы хэлэп. Амышлэрэ лыр, исурэт ябгьэльэгьүгьэкли амышлэрэ шыорышыгьэклэ агьае. Сьда ащ кыкырэр? Мыхэр зкэл Ас-

кэрбый игъо шыпкъэу кыиэ-
тыгъэу сэлътэ.

«Нэшхээйгом кьекIуа-
лэхэрэм япроцент 30-м гьын
фаеу кырагэхкIы», — кышело
тхыгэм. Сьд пай проценткIэ
тызыкIэгьын фаер? «Ащ фэдэ
мэхуа, фэбгээн фae» аIозэ
кIалэхэр, янысэхэр хьадагэм
агьакIох. Уфэмыгьымэ угу кы-
зэреорэр икьурба? Нэпсыр ара
гукьаор зыпхыгэр? Нэпс кье-
мыхуу ыгу згоутуэ нэбгырэ
тхьапш цыIэр? Ау нэпсым шь-
рышпIыгэ кыригэхьэу, етIанэ
такыкIэ заулэ зыгешIкIэ шьпы-
цIэу коридорым дэтым сьдзү-
штэу уеплхышта? Кьыным кьын
кыхагэхьожьы имыIахьыл дэ-
хэхуу нэмкI чылэмэ кьары-
кIыгэхэр чэщныкIом нэс хьа-
дэм зэрэпэсхэрэм. Ары нэпэ
кызыкIэлдээрэр Аскэрый иу-
чIэмэ ашыш. Сыда ахэр зыкIэ-
мыкIожьынхэ фаер? Ахэр етIани
нэмкI чылагьо кьикIынхэш
пчэдыжым жьэу кьэклонхэ фae.
Сьд тхылыа кызырэхыгэр хьа-
дэр умыгьэпскIыгьэу бгьае
мыхьуштэу, хьадэр бгьэпскIы-
хэмэ бгьэежынуу шыгтэу. Хьа-
дэр бгьэхэнуу кьылорэп диным.
Умыгьышумэ нахьышу, Тхьэ
ельзIу ащ ыпэу. Хьадэр нэпсыкIэ
бгьэшыокIынуу ыIорэп диным.
Алахьталэм фельэIу, дьухьэ
фэшI. Длары псапэри, гуапэри.

Этлани мыш фэдэ чһплэ тхыгэм кыхэфэ: «Хбадагэм кькӧн зымылэькыгэбэ зылыф-ыггэхэу нэмькӧ кьуаджэхэм адэсхэр тхьамафэ тешлаггэу кьин зигэм фэтхьаусынхэнуэ зыкӧхӧклэ гынхькӧ фаеу кы-раггькӧ». Аскэрбый кызфи-лорэм бэ уззгуншсынэу хэлъыр. Непэ фыкьоггэ цыфын илахьы гунсгэхэм умыг япӧуггэми гышштхэ. Ахэм амал ялӧп, ягун-с агьае. Ау непэ «дэж кыхьадз, джы гьзунцужь» пӧнӧыр тэрзэдэ.

дэхагээн ыкһи сүд фэдэрэ шап-
хы диштэрэп Тхыамафэ те-
шэжыгыгэу хадаггээм зыкло-
хэклэ сүд пае аггээнэу кыра-
гэккыра? Тежыуггэгүпшысэба,
зылахыыл гүпсэ фыкыуаггэр а
тхыамафэм кыкылоп тхыапшыр
гыгыга? Сыдыгуа а цыфын кы-
фанэрэр? Тхыамафэм кыкылоп
зэпымыоу гыгыгэ, гышт джы-
ри шэлэф. Адэ сыда джыри ыгу
тыхыпджэн, гыныр кызыккы-
редгэггэжжыжын фаер? Джы-
ри мыщ фэдэ Юфыггэ Аскэр-
бы ккелэты: «Нахь энээккыу
кыуаджмэ кьадзылхэхээрэм
ащып хадам укыфэгүшылэ-
жыныр». Ары, непэ хадам
ыпашхэх уйтэу укыкыштху-
жыным мэханэшхо ил. Хадам
кытегышылэжыныр анахэху
клмгуге, ккээрэте чылаггэхэм
ащызэраххэ. Бжэдыггэу чыла-
ггэхэмкклэ хадак кыштытхужь
тилэп. Мыхэри зэтелытыкл мэху.
Зы шэпхэк ггэнэфэггэм тэтэу
зеклонхэм пае тхыльэу ятты-
ггэр кырадрэрэп, аггэлсэуальэ-
рэп. Джы тежыуггэплэ зэрэху-
тэр. Зы цыф гори дунайм те-
тэп зыгорэм ыгу хымыггэккы-
ггэу, зыгэри ыггэрээшэугыу.
Алахьталэ закьом шэрэху зи хэ-
мыукыуаггэ шылэп. Адэ а нэб-
гырэ шшэ пчыаггэу хадаггээм
ккеллолаггэм зыгу хыггэккыггэ
гори ккахэккынаб? Ллаггэм кы-
щытхужжыыхээ, зыгорэм ыгу
хыггэккыггэггэу, зыгорэм мыз-
фэггэкклэ дэпсэууггэгэ зыхуклэ,
lae pelyalilэ, лээбгэ. «Мы кы-
зыштытхухээрэм сэ кысишлэ-
ггэггэу» ылозс чыплэу зыхэтэм
кышчелэ сэжж ыгуклэ elo. «Ала-
ххэр ары нахь чыжжэ узыхы-
ныр», — eloшш лээбгэккы.
Арышэ, агу кьэтымыггэккы-
жымэ нахышшоу сэ сепплэ.

Ятлонэрэмкэ кыасломэ сшлои-
гьор хьадэм кытегушы. Эжы-
хэрэм япчъагы зэрзэфэмыдэр
ары. Лэкъо баим шыщ горэ
фыкыуагэмэ, нэбгырипшлым нэ-
сэу кэгэушы. Эх. Аутхъама-

klaloy, шгузabey, ньюжбы зыху-
klэ, зы е зыпари кытемы
гушылжыххууи кыхэхкы. М-
хэр шьорышгыгэх. Динлжэ-
ху непэ тыефэнд зыохэрэми
тимызэфэныгэ мышккэ кэтэ-
гэлыгбо. Арыш, бам даху
укышхытху, тхьамыклэм зи
кьемылоллэныр еклүрэн.

«Нэбгырэ зэулэ хадэр зыхыхэрэр ары зыгэтылыгы хэрэри. Адрэхэм кьэбархэр кьауагэхэш, кэ кылым дэтых. Ащ кыхэкьыкэ а нэбгырэ зауэр ары машэм ягьлэ тэзытэкьожьырэи. Адрэхэм ачышхэм кьазгырыр зыштэн кьахэкьырэп», — кьэтхы Аскэрбий. Ары, ащ учпцэ кыгыэуцурэм лэшэу узэгупшысэн хэлэ.

Этлани мыш фэдэ мытэрэз
 зекIуakIэ тихьадагэзмэ кьахэфэ:
 хьадэр агьэтыльыгъуэ кызы-
 кложьхэкIэ, хуьльфыгъэхэр унэм
 ихьанхэшэ бзыльфыгъэмэ афа-
 гъэени, нэужым Iэпзубытыр ашIы-
 жьын фаеу. Мыхэм IофышIэ
 Iкложын фаехуэ гузажьохэрэр
 ахэтых. Сыда днухьэр кыза-
 шIыжьырэ ужым Iэпзубытыр
 зыкламышIыжьын фаер. Унагъом,
 Iакъом щыщуэ хьадэр зыхьэр
 ерэхьажьы, яфэлэ-фашIэхэр
 арагъэцакIэхэба. Непэ джыри
 IкIуэ кыухьагъэхьагъэ бзыльфыгъэм
 пышIыхьагъэхэм IаплI япщэкIы-
 зэ афэбгъэенуэ. Сыд илIужы-
 гъуа ар. Сыд уиIоф хэлэ ащ
 IаплI епщэкIынуэ. Бзыльфыгъэм
 шьхьэгъусэкIэ ыштэгъэ хуьль-
 фыгъэ закъом нахь IаплI рищэ-
 кIын, ыIапэ ыубытын фитэт.
 Бзыльфыгъэ пэпчэ апышIыхьа-
 гъуэ а Iакъом хэтым IаплI еп-
 щэкIызэ фэбгъэенур емыкIу.
 Ащ нахьы нахьышIуба ахэр
 птIупшыжьхуэ гъогу техьажьхэ-
 мэ, тэ тыхадэ дгъэен тыфит пчы-
 хэз нэси. Ари упчIэ дэгъоу Ас-
 кэрбий кыIэлэтыгъэмэ ащыш.

Симыгъаразу мыш фэдэ чы-
пӀи сыккышыуцун. Зы купым
«Сэ сятэ, сянэ фэсшӀэжыштын
сыфит» ыпозэ мылыккуд, амалзуи
илэхэр ккызыфигъэфеддзэ шхы-
ныгъо змышлӀужыгъо бзу ланэм
ккытырегъзуцо. Адрэ зыгот
маклӀу, ащ фэдэ амал зымылэм
щыпс-пластэ ккытырыгъзуцун-
шъуми езэгъы. Ау етлани, а егъэ-
зыгъзу, амал зымылэм чыфэ
ештэш, баим енкӀоккызуэ лэнэ
бӀлахэ ышлынзу мӀуцу. Ар
псӀэкӀоды ыкӀи гунахьэ мӀхъу.
Ащ пае непэ еж унагъом
имылкку, амалзу илэм ялы-
тыгъзу, чыфӀырэ хӀафрэ хымы-
хьэу щыпсырэ пластӀэрӀкӀэ
тиланэхэр едгӀӀэкӀоккыхэмэ нахь
тӀэрз. Хьадэм ифӀло-фашӀлэ мӀ-
фышым-блым дзуухымэ тӀэрз.
МӀфӀ tloklitly адыгӀэхэм ыпӀкӀлэ
тилагъп. Ар чыристан диным
ккыхӀкыбг. ИлӀэс лэнэ хьадӀус
зыфашӀыштыгӀэр бӀлахэ кӀо-
дыкӀкӀлэ зидунай зыхъжыкыгӀэр
арыгӀэ. Джы ккызыхъугъэ ма-
фӀр зрӀэхӀдгӀэунфыкӀырэм
фӀдзу шӀт лухыжхӀэр тӀэшш.
Гъот зилэм илӀэс ккысы ащ фӀдэ
фешӀы, ар ушхъагъу ашӀыгӀэ
зэхӀсых. ДӀгъу узэхӀсымэ, унӀ-
гъо, лӀӀӀӀӀ кӀоцӀым. Ау ащи
шӀонхӀэр ккызыхахьӀкӀл... уфӀ-
сактын фӀас.

Ожь Аскэрбый кыиэтыгыэ
упчэхэр ыпэккэ мызэу-мытлоу
тыгээсет нэклубгоохэм кьары-
хьэхэу кьыхэкыгыг. Ау сьд фэ-
дизуу ащ тыкэдэуагыккэ тилоф
кэккырэп. «Шхэкыгыгэрэ нэккы-
гээрэ зэрэшлэрэп» зыфалорэм
тыфэд. Арышь, тиефэндхэмрэ
кэоджэдэхэмрэ ялорэ яшлэрэ
зетегуэ, зы шэкхьэ гьонзфэгьэ
зэдытетхэу, ялофшлэн агьэцэ-
клэнэу тапэккэ ташоугуы. Зи-
гугуэ кьэтшыгыэ тхылынэн итха-
гьэмккэ экклэри зеклохэ хьумэ,
зэгурымылоньгыгэхэр азыфагу
кьыхьаштхэп, зы шэкхьэ хэхыгыэ
ялэу зэдэлэжэыштых.

КИАРЭ Фатим.

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» ИКОНЦЕРТ ИПЭГЪОКІ

Шъукъеблагъ, шъукІэгъожъыщтэп!

Тиреспубликэ иэстрада ижъуагъохэр зыхэлэжъыщтхэ шІушІэ концертэу «Адыгэ макъэр» орэжъынчы» зыфигорэр Адыгеим и Къэралыгъо филармоние неущ цыклошт. Артистхэу Кукэнэ Мурат, Нэхэе Тэмарэ, Кушэкъо Симэ, Барцо Руслан, Нэхэс Анжеликэ, Лыбзыу Аслан, Дзыбэ Мыхьамэт, Еутых Вячеслав, Дзыбэ Фатимэ, Быцтэкъо Азэмат, Эльдарэ Айдымыр, нэмыкІхэми пчыхъээхахъэм ялахъышІу хашІыхъэ ашІоугъу — орэд къалошт, къэшъоцтых.

Шу зышІэ зышІоигъом башэ къымылоу зыфежъэгъэ Іофыр егъэцакІэ. «Адыгэ макъэм» ипчыхъээхахъэ къышыхахырэ ахъцэмкІэ унэгъо Іужъухэм, гъот макІэ зилэхэм лъэпкъ гъэзетыр къафыратхыкІышт. Концертым хэлэжъыщт артистхэм филармонием къэкІошт цыфхэр агъэгущІохэ ашІоигъу.

— «Адыгэ макъэм» Лъэпкъ театрэмрэ зэныбджэгущІух, — ело Урысыем инароднэ артистэу

иорэдыло цІэрылоу Нэхэе Тэмарэ. — Урысые Федерацием изаслуженнэ артисткэ сыхъугъ. Ащ фэшІ республикэм культурэмкІэ и Министерствэ, филармонием идиректор шъхьаІу Хъот Заур, нэмыкІхэу ситворчествэ уасэ къыфэзышІыхи сызыгъэлэгъуагъэм сафэраз. Ансамблэу «Исламыем» сызэрэхэтыгъэр зэрэсщымыгъушъжырым фэдэу шІукІэ сыгу къэкІыжъых Адыгэ радиор, гъэзетэу «Адыгэ макъэр».

Художественнэ самодеятельностым сыхэтэу Адыгэ радиом ижурналистэу Къумпыл Светланэ къэтын гъэшІэгъонхэр сфигъэхъазырыштыгъэх, «Адыгэ макъэм» шытхъоу сфитхыгъэр макІэп. Тхъаегъэпсэх, искусствэр зикІасэмэ нахъышІоу сашІэным, ситворчествэ алъызгъэлэсыным апае яшІуагъэ къысагъэкІыгъ.

Дзыбэ Мыхьамэт зыми фэмыдэу орэд къызэригорэм иза-

Иорэд Чэчэным шІу

Орэдусэу, орэдылоу Нэхэс Анжеликэмы мафэхэм Чэчэным, Къэрэщэе-Щэрджэсым, нэмыкІхэми ашылагъ, концертхэм тилъэпкъ иорэдхэр къащІуагъэх.

— Сыд фэдиз Іофыгъо силэми, «Адыгэ макъэм» ипчыхъээхахъэ сыхэлэжъыщт, — къылошщыгъ Нэхэс Анжеликэ. — ОрэдыкІэхэр сыусыгъэх, бэмышІэу дискэу къыдэгъэкІыгъэм лъэхъаным диштэрэ еплъы-

Кукэнэ Мурат.

Нэхэс Анжелик.

кІэхэр къышчысІуагъэхэу къысцэхъу.

Лъэпкъ музыкальнэ искусствэр лызыгъэкІотэрэ пщынэу Лыбзыу Аслан концерт игъэкІотыгъэ

лэжъэныр Лыбзыу Аслан шэнышІу фэхъугъ.

Илээс 15 е нахъыбэкІэ узэкІэ-Іэбжэмэ, орэдэу тикомпозиторхэм аусыгъэхэр джырэ лъэхъан диштэхэу къэпІонхэм пае Іоф адэпшІэн фае. Еутых Вячеслав спортым пышагъ, сэнэхъатэу зэригъэгъотыгъэр искусствэм емыхыгъэми, сценэшхом зыкъышчыгъотыгъ. Орэдэу «СинэшІуцІэ дахэр» Нэхэе Тэмарэрэ Еутых Вячеславрэ къызэдаІоу зызэхэпхыкІэ, лъэпкъ искусствэр зэрэлагъэкІуатэрэм уегъгущо. Нэхэе Тэмарэрэ Лыбзыу Асланрэ зэгъуэсэхэу быслъымэн диным фэгъэхъыгъэ орэдхэм псэ къапагъэкІэжы, апэрэу концертхэм къащалоу аублагъ.

— «Адыгэ макъэм» иконцерт къэкІоштхэр кІэгъожъыщтхэп, — къытІуагъ Кукэнэ Муратэ, Нэхэе Тэмарэ, Нэхэс Анжеликэ, нэмыкІ артистхэми. — Лъэпкъ Іофыгъомэ агъэгумэкІыхэрэр, шІу зышІэ зышІоигъохэр тиконцерт къетэгъэблагъэх.

Мэкьюогум и 30-м сыхъатыр 19-м пчыхъээхахъэр республикэ филармонием щаублэшт.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Нэхэе Тэмар.

Кукэнэ Муратэ. — Адыгабзэм, тарихъым, шэн-хабзэхэм язэгъэ-шІэн, нэмыкІ Іофыгъохэми театрэмрэ гъэзетымрэ адэлажъэх. Пчыхъээхахъэм лъэпкъым, республикэм шІу афэзышІэ зышІоигъохэр къэкІонхэу тэгугъэ. Концертыр еплъыштыхэм ашІогъэ-шІэгъон зэрэхъуштым артистхэр пылтых.

ШушІагъэр дэгум зэхихын, нэшІум ылъэгъун ылъэкІыштыу Америкэм итхэкІо цІэрылоу М. Твен ылъэгъэщтыгъ. А гупшысэм укыпкъырыкІызэ, «Адыгэ макъэм» иконцерт зэрэзэхашэрэм къетІолІэнэу щыІэр макІэп.

— Джырэблагъэ щытхъуцІэу силэмэ къахъагъ, — къеІуагэ АР-м и Къэралыгъо филармоние

Дзыбэ Мыхьамэт.

къоп цІыфмэ агу зыкІырихырэ. Искусствэм лъагъоу шыпхыришчырэм уегъэгущІо. Пщынэр Іушэу «къегъэгущыІэ». Лъэпкъ шІэжыым ехылІэгъэ пчыхъээхахъэхэм ныбжыкІэхэр зэрапІухэрэм Мыхьамэт къытегушчыІэзэ, «Адыгэ макъэр» лъэпкъым ымакъэу зэрэщытым игупшысэхэр репхых.

Еутых Вячеслав.

Москва къыштитыгъ. Тилъэпкъэгъухэу хэгъэгум икьэлэ шъхьаІэ дэхэр, искусствэр зикІасэхэр пчыхъээхахъэм къэкІогъагъэх. «Адыгэ макъэм» иконцертхэм ахэ-

Лыбзыу Аслан.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм намалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщыІэр:
385000,
къ. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаІэм иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-шъгъэдэкІыжъ зыхырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэlorышІапІ, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышпыпкъагъэу къахафэхэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжъ ахы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым шылажъэхэрэмрэ яеплкъІэ зтемыфэн ылъэкІышты. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхырэ тхыгъэхэр зэхэтыхэрэп ыкІи къэзытхыгъэхэм алэкІэдгъэхажыыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчыагъэр 6155
Индексхэр 52161 52162
Зак. 1943

Хэутыным узщыкІэгъхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэгъэхэу уахътэр
Сыхъатыр 18.00